

Underdånigt betänkande och förslag

angående

Lönereglering m. m.

för

Kongl. Biblioteket

och

Riksarkivet,

afgifvet den 30 Augusti 1876

af

I Nåder förordnade Komiterade.

STOCKHOLM
CENTRAL-TRYCKERIET
1876.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga bref den 12 Maj innevarande år har, i fråga om ordningen för de arbeten, som böra utföras af Komitén för reglering af de förvaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden m. m., blifvit föreskrifvet, att Komitén skulle, sedan dess

arbeten med Förvaltningen af Sjöärendena och Sundhetskollegium fullbordats, öfvergå till regleringen af **Kongl. Biblioteket** och **Riksarkivet**; och får Komitén, som till åttlydnad af nämnda befallning senast förehaft frågan om lönereglering för sistnämnda två verk, i den ordning de finnas i åberopade nådiga bref upptagna, nu i underdånighet framlägga sina åsikter om verkens behof af arbetskrafter samt om aflöningen för den nödig befunna personalen jemte öfriga härmed sammanhängande frågor.

Biblioteket.

Historik. Ett offentligt *statsbibliotek*, af omfattning att förtjena detta namn, kan icke sägas hafva synnerligen länge förefunnits inom vårt land, ehuru redan så tidigt som år 1611 en offentlig tjensteman tillsattes att hafva vård om den boksamling, som vid den tiden motsvarade det nuvarande Kongl. Biblioteket. Genom fullnakt den 26 Mars 1634 utnämndes Lars Fornelius »att vara Bibliothecarius vid Wåre och Kronans Biblioteque, så väl det gamla som det nya,» i sammanhang hvarmed en beständare organisation gafs åt denna institution, hvars samlingar betydligt förökades under 30-åriga kriget. Dessa ledo dock snart en betydlig minskning, då drottning Kristina vid sin afflyttning ur landet medförde största och bästa delen af biblioteket. Dettas bestånd betryggades emellertid för framtiden genom stadgandet i 1661 års kansliordning, att exemplar af allt som i riket trycktes skulle aflemnas till Kongl. Maj:ts bibliotek. Den uppblomstrande samlingen drabbades sedermera vid Kongl. slottets brand år 1697 af så stora förluster, att föga mera än 6,000 böcker återstodo; men ifrån nämde tid har biblioteket, förskonadt från olycksfall, varit stadigt i ständig tillväxt, hvilken synnerligast under de senaste årtiondena varit så ansenlig, att detsamma numera synes, om det kommer att utvecklas under i öfrigt gynnsamma förhållanden, kunna väl häfda sin plats såsom riksbibliotek.

Efter den nyssnämnda slottsbranden nämnes till en början endast en tjensteman, bibliotekarie, såsom anställd vid biblioteket; men enligt ett i sammanhang med den nya Kansliordningens utfärdande år 1713 gifvet förordnande, uppfördes å Kansliets stat från och med 1715 ordinarie löner för en sekreterare såsom chef för biblioteket, en bibliotekarie och en kanslist, förutom en bibliotekspost. Under den följande tiden vidtogos åtskilliga förändringar med biblioteket och dess tjenstemän, till dess detsamma den 19 Februari 1799, omkring hvilken tid bokantalet ansågs uppgå till

30,000, erhöll en bestämd reglering och försågs med tre tjenstemän, nämligen: en bibliotekarie, en vice-bibliotekarie och en amanuens. Enligt Kongl. brefvet den 7 Mars 1808 uppfördes på stat lön för en andre amanuens, men deremot beslöts följande året, att vice-bibliotekarietjensten skulle indragas, hvilken indragning dock först år 1825 kunde verkställas. Denna tjenst har dock sedermera (1851) blifvit ånyo å stat uppförd, hvarjemte ytterligare en förste amanuensbefattning tillkommit (1858), så att tjenstemännen för närvarande äro till antalet fem.

För Kongl. bibliotekets verksamhet har först år 1863 utgifvits ett särskildt reglemente. Förut funnos för detta verk inga andra reglementariska stadganden än dem, som innehöllos i 19 § af Kansliordningen den 23 Oktober 1809, hvori föreskrefs, att bibliotekarien vid Kongl. biblioteket hade att hålla detsamma i god ordning; upprätta fullständiga register och kataloger deröfver, tillse att inga böcker, manuskript eller andra bibliotekets tillhörigheter vårdslöst handterades eller förskingrades; samt besörja om bibliotekets förökande genom användande af därför ansagna medel, till hvilket ändamål han årligen borde underställa Kanslistyrelsens pröfning förslag å de verk han funne nyttiga och värda att inköpas. Biblioteket skulle efter gifven föreskrift hållas för allmänheten tillgängligt, då hvar och en stode fritt att läsa och utdrag göra, men inga böcker fingo utlånas. Betjeningen vid biblioteket stod under omedelbar uppsigt af bibliotekarien.

Af föreskrifterna uti nu gällande reglemente »för förvaltningen af Kongl. Biblioteket i Stockholm» den 18 December 1863 framgår, att dettas bestämmelse väsentligen är att så fullständigt som möjligt samla och hålla tillgänglig hela den svenska och Sverige rörande litteraturen jemte svenska kartor, vyer, porträtter, gravyrer och andra planscher; hvarjemte är stadgadt, att inköp af svenska handskrifter (skrifna böcker) och lärde mäns brevexlingar utgör ett af Kongl. bibliotekets hufvudsakliga ändamål. Deremot böra af den utländska litteraturens alster i allmänhet icke anskaffas specialarbeten i de vetenskapsgrenar, för hvilka offentliga boksamlingar inom hufvudstaden finnas särskildt afsedda, såsom naturvetenskap, medicin, officiell sifferstatistik, numismatik, agrikultur och teknologi. I afscende å de särskilde tjenstemännens åligganden gäller hufvudsakligen, att Kongl. bibliotekarien har den omedelbara vården om biblioteket, leder och öfvervakar arbetena m. m.; att vice-bibliotekarien »jemte Kongl. bibliotekarien och efter öfverenskommelse med honom» deltagar i bibliotekets vård samt skall med denne öfverlägga om inköp af utländska böcker,

kartor, gravyrer etc.; och att amanuenserne biträda vid så väl utlåningen som katalogsarbetet och andra för biblioteksförvaltningen erforderliga göromål, de der af Kongl. bibliotekarien dem föreläggas, hvarjemte en af förste amanuenserne särskildt åligger att föra bibliotekets räkenskaper. För att tillhandagå allmänheten med boklån skall biblioteket hållas öppet kl. 11 f. m.—2 e. m. alla söcknedagar, utom lördagar; dock är biblioteket icke tillgängligt under veckan före påsk, åtta dagar från och med pingstdagen samt åtta dagar från och med julaftonen. Läsrummet skall, med undantag af nyssnämnda veckor, hållas öppet alla söcknedagar kl. 10 f. m.—2 e. m.

Efter Kongl. slottets brand år 1697 förvarades biblioteket på olika ställen inom hufvudstaden, intill dess detsamma kunde inrymmas i den derför inredda nordöstra flygeln af nuvarande slottet. Redan 1805 hade emellertid biblioteket vunnit en tillökning, som påkallade vidgadt utrymme, och sådant erhöles tills vidare genom ombyggnad af stora bibliotekssalens öfversta afdelning. Då sedermera, till följd af boksamlingens tillväxt, nödvändigheten att bereda förråden ytterligare utrymme gjorde sig allt mera gällande, nödgades man för sådant ändamål anbringa tvärhyllor, skåp m. m., hvarigenom icke blott lokalen förlorade sitt ursprungligen prydliga utseende, utan ock samlingarnas vård och tillgänglighet i hög grad försvårades. Det otillräckliga utrymmet i bibliotekets lokal i förening med dennas olämplighet i öfrigt föranledde förslaget att vid uppgörande af plan för Nationalmuseum inbegripa biblioteket bland de samlingar, som skulle inrymmas i denna byggnad, men detta befanns dock sedermera icke verkställbart. För den alltjemt växande boksamlingens behof hade under tiden lokaler på skilda ställen inom hufvudstaden måst anskaffas till dess, efter Nationalmusei fullbordan, de rum i Kongl. slottet, som dittills varit upplåtna åt statens samlingar af plastiska konstverk, kunde för bibliotekets räkning disponeras. Missförhållandena i öfrigt förblefvo dock oförminskade och föranledde slutligen Kongl. propositionen till 1865—1866 årens riksdag om anslag till en ny biblioteksbyggnad, för hvilken kostnaden enligt uppgjortt förslag skulle uppgå till 742,554 rdr rmt. Till svar å denna nådiga proposition förmålde sig Rikets ständer väl anse behofvet af ny byggnad för Kongl. biblioteket oafvisligt och att således hvarje uppskof med frågans afgörande otvifvelaktigt skulle föranleda väsentliga olägenheter, men likväl vara förhindrade att bevilja det äskade anslaget, enär plats för byggnaden icke vore beständ och dessutom en fullt ändamålsenlig biblioteksbyggnad ansågs kunna åstadkommas med vida mindre kostnad än den föreslagna.

De undersökningar, som till följd häraf företogos, ledde dertill, att Humlegården utsågs till plats för den nya byggnaden, som skulle, med bibehållande af planen enligt de äldre ritningarna, något förkortas och icke förses med vissa förut afsedda arkitektoniska prydnader, hvarigenom kostnaden för byggnadens »grundläggning och konstruktion» ansågs kunna nedsättas till 480,288 kronor, hvilket belopp, beviljadt af 1870 års riksdag, sedermera utgått under loppet af åren 1871—1874. I öfrigt hafva, i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts förslag, för den nya byggnaden af riksdagen beviljats följande anslag: till anbringande af uppvärmningsapparat, vatten- och aflöppsledningar samt åskledare 55,420 kr., att utgå år 1874; till fast inredning 313,600 kr. för år 1875; samt för anskaffning af lös inredning och möbler äfvensom för bibliotekets flyttning till den nya lokalen ett sammanlagdt belopp af 40,000 kr. att utgå år 1877, af hvilket belopp 30,000 kr. beräknats åtgå för förstnämnda ändamål. De beviljade anslagen för den nya biblioteksbyggnadens uppförande och inredning uppgå alltså till sammanlagdt 879,308 kronor.

Det nya bibliotekshuset, som först under loppet af nästkommande år lär kunna tagas i besittning för sitt ändamål, innehåller i nedra våningen åt vester två bibliotekssalar, åt öster två salar, afsedda den ena till läsesal för allmänheten, den andra till föreläsningssal och förvaringsrum för handskriftsamlingen; den entresolerade midten upptages af arbetsrum samt förstuga, tamburer och trappa. Öfre våningen upptages hufvudsakligen af två stora bibliotekssalar. Samtliga bibliotekssalarne äro genom jerngolf delade i tre »bottnar», hvarigenom höjden af de på dessa golf placerade bokhyllorna icke blir större, än att de öfverst stående böckerna kunna nås utan tillhjälp af stegen. Hvarje botten har en fri gång i midten samt tvärhyllor mellan denna och väggarne. De två bibliotekssalarne i nedra våningen äro afsedda att inrymma den svenska bokafdelningen, och beräknas utrymmet å hyllorna blifva omkring 13,900 längdfot. I öfre våningens salar, med ett utrymme af omkring 36,900 längdfot hyllor, lærer den utländska bokafdelningen få sin plats.

Såsom ofvan blifvit nämnt utgör bibliotekstjenstemännens antal för närvarande fem. Utan att förutsätta någon rubbning vare sig i detta antal eller i tjenstemännens dåvarande åligganden framstälde Kongl. bibliotekarien i underdånig skrifvelse den 10 November 1873, som blifvit till Komitén öfverlemnad, förslag om förbättrade aflöningsvilkor för nämde tjenstemän med hänsyn till de ökade lefnadskostnaderna; och har Komitén redan i inledningen till sitt betänkande den 9 Juni 1875, ang. löne-

K. bibliotekariens förslag 1873.

reglering m. m. för Kammarkollegium, redogjort för ifrågavarande förslags innehåll.

K. bibliotekariens förslag 1875.

Sedermera och med anledning af Kongl. bibliotekets förestående flyttning till en ny lokal, har Kongl. bibliotekarien, då en tidsenlig utveckling af denna institution icke syntes längre kunna uppskjutas, uti underdånig skrifvelse den 30 September 1875, hvilken skrifvelse jemväl blifvit till Löneregeringskomiténs utlåtande remitterad, framlagt förslag till ny organisation af biblioteket, för hvilket förslag här torde böra närmare redogöras.

Med hänsyn till tjänstemännens fåtalighet vore, enligt nämde skrifvelse, bibliotekets tillstånd i hög grad bekymmersamt, i det att, oakadt under senare tid gjorda ansträngningar, de qvarstående bristerna i den stora samlingens planmessiga förökande, detaljanordning, katalogisering och snabba tillgänglighet ännu långt öfvervägde de vunna förbättringarna. Den allmänna grundsatsen, att arbetet bör fördelas, der många detaljer sammanlöpa, om det hela skall blifva väl tillgodosedt, hade icke kunnat följas i Kongl. biblioteket, som för närvarande egde och blott i 16 år egt en tjänsteman mer än år 1810, under det bokmassan sedan århundradets början vuxit från omkring 40,000 band till det femdubbla antalet eller omkring 200,000, hvaraf den betydligaste delen tillkommit under de senaste 30 åren, hvarjemte dess begagnande, från att vara nästan nominelt, numera knappast hunne tillgodoses. Bland de många olägenheter, som följt af denna arbetskrafternas årligen minskade tillräcklighet, framhålles i synnerhet, att någon fullständig och tillförlitlig katalog öfver bokförrådet icke funnes, men väl flera ofullständiga, så inrättade att de icke kunde fortsättas, hvarför ock en ny, sedan något mer än ett decennium, måst anläggas efter en för all framtid beräknad plan, ehuru förhoppning ej funnes, att densamma förmedelst nu disponibla krafter skulle någonsin kunna omfatta hela boksamlingen. Icke heller hade något genomfördt uppställnings- och signeringssystem vidtagits och kunnat fortsättas, utan äfven häri hade man nödgats bryta med det gamla och inslå en ny väg, som dock ej under nu rådande förhållanden kunnat fullföljas. Sålunda hade den nuvarande generationen af bibliotekets tjänstemän fått emottaga ett arf, hvars utredande och ordnande ytterligare försvåradt genom otjenliga och helsofördärfvande lokaler samt deri rådande splittring och trängsel af samlingarna, vida öfverstege dess krafter. Utan tillräcklig personal, som möjliggjorde en ordnad arbetsfördelning, kunde därför Kongl. biblioteket icke vinna de förbättringar, till hvilka en ny, rymlig och planmessig lokal gäfve tillfälle.

På det Kongl. biblioteket skulle för längre tid kunna motsvara billiga fordringar i afseende på så väl rikhaltigheten af samlingarna som dessas ordnande, vård och tillhandahållande föreslog Kongl. bibliotekarien följande grunder för personalens indelande för de skilda områdena af biblioteksverksamheten, nemligen:

1) Svenska bokafdelningen med dithörande katalogsarbete, anordning af inbindning, portföljer m. m., förökande genom inköp och boktryckeriernas i Tryckfrihetsförordningen stadgade leveranser, dessas granskning och deraf föranledd brevvexling;

2) Utländska bokafdelningen med tillhörande katalogisering, bandanordning och inköp enligt ledning af litterära tidskrifter, bibliografier, auktions- och antiqvariatskataloger samt meddelanden från sakkunnige inom de olika facken;

3) Handskriftsamlingen, dess katalogisering, vård och ökande samt för tillhandahållandet nödigt studium af innehållet;

4) Kart- och planschsamlingarna, deras förtecknande, vård och ökande;

5) Den dagliga expeditionen, omfattande allmänhetens betjenande eller utlåningen inom och utom läsesalen samt i tidskriftrummet; skriftvexlingen inom- och utomlands; räkenskaperna; samt förevisningen af de särskildt för beskådande utställda föremålen, i fall ett sådant åliggande skulle anses tillhöra området för bibliotekets verksamhet.

Till behörigt skötande af alla de vidlyftiga förråden och de öfriga göromålen skulle erfordras tio verkligt arbetande män, nemligen: en öfverbibliotekarie, tre bibliotekarier, tre förste amanuenser och tre andre amanuenser. *Öfverbibliotekarien* skulle vara ordnande och ledande chef, bestämma bokinköpen, kontrollera räkenskaperna, anordna utbetalningarna samt ansvara för alla utgående expeditioner och korrespondensen, hvarjemte han borde förestå en af bibliotekets hufvudafdelningar med dertill hörande katalogsarbete. De tre *bibliotekarierne* skulle förestå hvar sin af de tre andra hufvudafdelningarna, deltagande i katalogiseringen; en af dem skulle dessutom föra bibliotekets räkenskaper och besörja utbetalningarna; en ensam leda de utländska bökköpen samt dithörande läsning af litteraturtidskrifter och kataloger; den tredje hafva uppsigten öfver allt bokbinderiarbete. De tre *förste amanuenserne* skulle jemte bibliotekarierne egna sitt arbete åt katalogskrifningen, inbindningens anordning, signeringen, den ordnande uppställningen samt granskningen af boktryckeriernas leveranser. De tre *andre amanuenserne* vore afsedda att besörja utlåningen, böckers m. m. framskaffande och återuppsättning samt, vixelvis med

förste amanuenserne, öfvervakandet af läsesalen äfvensom af förevisningen för Stockholmspubliken och resande, i fall sådan beslutades. — Detta personantal öfverensstämde, enligt Kongl. bibliotekariens åsigt, med hvad erfarenheten visat vara nödvändigt, och fördelningen hade redan länge, så godt sig göra låtit, varit i användning, ehuru på mycket oregelbundet, prekärt och otillfredsställande sätt, med anlitande af extra ordinarier och vaktbetjente. Utan sådana nödfallsutvägar skulle bibliotekets verksamhet icke kunnat upprätthållas, och förmodligen hade eljest under senare åren utlåningen måst inställas.

I Kongl. bibliotekets nya lokal ansågos vidare blifva behöfliga minst åtta vaktbetjente, nemligen en för värmeledningen, en för bokbinderiarbete på stället, en i tamburen, en i förevisningssalen, två i läsesalen, två i arbetsrummen för transport af böcker m. m. inom alla lokalerna, renhållningen och ärendens uträttande. En af dem, möjligen värmeledningens skötare, kunde derjemte vara portvakt och bo i byggnadens jordvåning.

I afseende på aflöningsförmånerna framställes följande förslag:

Öfverbibliotekarien.....	7,000 kronor,
Bibliotekarierna, hvardera	5,500 »
Förste amanuenserne, d:o	4,000 »
Andre amanuenserne, d:o	2,500 »;

dock att, om principen af ålderstillägg komne att genomföras, dessa löner borde uppföras till resp. 6,000, 4,500, 3,000 och 2,000 kronor samt ålderstillägget beräknas till 500 kronor för hvarje femte år af oklanderlig tjänstgöring, intill dess närmast högre lönegrad blifvit uppnådd och för öfverbibliotekarien intill 7,000 kronor. Då fordringarne på ordning, pålitlighet och flerehanda slags skicklighet hos de vid en sådan institution anstälde vaktbetjente måste bli högre än vanligt, ansågos de fyra för värmeledningen, bokbindarearbete, arbetsrummen och ärendena anstälde vaktmästarne böra undfå hvardera 1,200 kronor och hvarje af de fyra öfrige 1,000 kronor, eller ock en minimilön af resp. 1,000 och 800 kronor med ålderstillägg hvart femte år af 100 kronor intill uppnådda 1,200 och 1,000 kronor.

Dessutom borde till gratifikation och arvoden åt e. o. tjänstemän och vaktbetjente upptagas ett årligt anslag af 5,000 kronor, hvilket vore alldeles nödvändigt för att Kongl. biblioteket skulle kunna i någon om än ringa mån gifva ersättning för arbete af yngre män, som egnade sig åt dess tjänst, oftast utan att under många år kunna erhålla fast anställning eller inkomst. Så vida nemligen inga sådana extra arbetare funnes

att tillgå, skulle följden blifva att, vid yppande ledigheter, nykommande och för ärendena främmande personer måste anställas, hvilka först efter längre tids handläggning af göromålen kunde blifva i stånd att göra full nytta.

Under erinran hurusom Kongl. biblioteket enligt sin bestämmelse såsom statsbibliotek vore afsedt att samla den tryckta svenska litteraturen i dess helhet, äfven sådant som i utlandet utgäfves på svenska eller rörande Sverige, i nära sammanhang med hvilken afdelning stode den betydande, för nordisk litteratur och historia högst värdefulla handskriftsamlingen; samt vidare borde innefatta det förnämsta af brödrafolkens litteratur och ur andra länders litteratur tillhandahålla det viktigare af hvad som för statstjänstens, vetenskapens, konstens eller den allmänna bildningens behof kan vara nödvändigt eller önskvärdt och derigenom inom sitt område befrämja möjligheten för vårt land att deltaga i de öfriga folkens kultursträfvanden, har Kongl. bibliotekarien slutligen framhållit behovet af ökad anslag för bokinköp och inbindning. För att fullt vinna det åsyftade målet skulle erfordras summor, öfver hvilka endast de stora ländernas institutioner kunde förfoga, t. ex. British Museum i London samt de stora biblioteken i Paris, Berlin och Petersburg; men den förhoppning syntes icke oberättigad, att Sverige ej skulle vilja eller behöfva stå efter länder af samma eller mindre storlek. Så gäfve Baiern till statsbiblioteket i München ett bokanslag af 20,000 floriner; det forna Hannover till universitetsbiblioteket i Göttingen 24,000 (mark?); lands- och universitetsbiblioteket för Elsass-Lothringen i Strassburg erhöle 30,000 mark för inköp af ny litteratur och lika mycket för komplettering af gammal; hvarjemte alla dessa bibliotek tidt och ofta erhöle högst betydliga tillökningar genom inköp af enskilda boksamlingar. De voro äfven lyckligt lottade derigenom, att de i allmänhet haft sina tillräckligare anslag en längre tid och således för den äldre litteraturen vore jemförelsevis väl försedda, hvaremot Kongl. biblioteket, — efter att från 1778 hafva haft endast 155 rdr 26 sk. 8 rst. bko, från 1799 500 rdr bko, från 1805 1,000 rdr bko (minskadt till 400 genom myntvärdets fall 1810), från 1823 3,000 rdr bko och från 1841 5,000 rdr bko, — först 1845 erhöle för både inköp och bindning sitt nuvarande anslag af 12,000 kronor, hvilket, redan då allt för knappt, sedan under alltjemt ökad litterär produktion, på samma gång böckerna stigit i pris, blifvit i yttersta grad otillräckligt. Den minsta summa, som under nuvarande förhållanden behöfdes, vore för inköpen 30,000 kronor och för bindningen 10,000 kronor. Enligt

vunnen erfarenhet om prisen å inköpta utländska verk, skulle, på sätt en bifogad uträkning visade, för förstnämnda belopp kunna inköpas endast omkring 1,394 arbeten. Kostnaderna för bindning stege nu årligen till omkring 3,000 kronor, och den begärda summan för detta ändamål blefve med ökade inköp och den starkt växande svenska litteraturen säkerligen med nöd tillräcklig.

Såsom ännu ett skäl att tillgodose Kongl. biblioteket med tillräckliga anslag har Kongl. bibliotekarien ändtligen erinrat derom, att detsamma ej borde anses såsom ett lokalbibliotek, hvars nytta vore inskränkt till hufvudstaden, utan att dess samlingar, genom utlåning till andra orter, vore ämnade att komma hela landet till godo; en början dermed vore gjord under de senare åren och detta förhållande komme otvifvelaktigt, i mån af bibliotekets ökade betydenhet, att alltjemt utbildas och vinna häfd.

*Bibliotekets
ställning till
Ecklesiastik-
departem:t.*

Innan Komitén öfvergår till behandling af frågan om göromålen inom biblioteket och behovet af arbetskrafter för deras ombesörjande, anser sig Komitén böra framhålla, att en förändring i Kongl. bibliotekets ställning i förhållande till andra statsinstitutioner synes vara af behovet påkallad. Från forna tider har biblioteket ansetts tillhöra Eders Kongl. Maj:ts kansli och utgör för närvarande en afdelning af Ecklesiastikdepartementet. De skäl, som möjligen förr kunnat göra en sådan anordning lämplig, hafva förlorat sin betydelse i samma mån biblioteket vunnit i utveckling och blifvit en för den allmänna forskningen, och således ej blott för Kansliets tjenstemän afsedd institution. Till personal så väl som lokal helt och hållet skildt från det departement, hvaraf biblioteket skulle utgöra en integrerande del, är detta också numera egentligen endast till namnet förenadt med Ecklesiastikdepartementet, hvarest Kongl. bibliotekariens underdåniga framställningar upptagas och behandlas på enahanda sätt som dylika framställningar från sjelfständiga embetsverk. Då det vidare icke synes väl öfverensstämman med våra förvaltningsformer att, såsom nu sker, Departementschefen från Statskontoret emot redovisningsskyldighet emottager anslaget till bokinköp och deltagar i förvaltningen af detsamma, samt det dessutom ligger i sakens natur, att Chefen för Ecklesiastikdepartementet icke kan utöfva något egentligt chefskap i Kongl. biblioteket, synes det Komitén ändamålsenligt, att biblioteket, upphörande att vara en

del af Ecklesiastikdepartementet, blir ett sjelfständigt verk under nämnda departement. För öfrigt synes det Komitén, att denna statsinstitution bör erhålla benämningen *Riksbibliotek* och att chefen, i likhet med hans vederlikar riksarkivarien och riksantikvarien, benämnas riksbibliotekarie. I öfverensstämmelse härmed får Komitén alltså hemställa,

att Kongl. biblioteket upphör att utgöra en afdelning af Ecklesiastikdepartementet och under namn af Riksbiblioteket samt under chefskap af en riksbibliotekarie, organiseras såsom sjelfständigt verk under samma departement.

Ehuru icke ett embetsverk i samma mening som statens verk i allmänhet, kommer dock Riksbiblioteket, i händelse nu föreslagna ändring i dess ställning till Ecklesiastikdepartementet vinner nådigt godkännande, att handlägga åtskilliga ärenden af likartad beskaffenhet med dem som tillhöra andra centrala förvaltningsverk och af den vigt, att på förhand bestämda former för deras behandling blifva erforderliga. *Formen för vissa ärendens behandling.*

Till sådana ärenden höra utnämning och entledigande af tjenstemän och betjente. Hittills har Eders Kongl. Maj:t omedelbart, utan förutgången ansökning, utnämnt bibliotekets samtliga embets- och tjenstemän, med undantag af andre amanuensen, som, i likhet med kopist i statsdepartement, utnämnts af Departementschefen, hvilken jemväl antagit och entledigat e. o. tjenstemän och vaktbetjente. I öfverensstämmelse med den af Komitén följda grundsats, att hittills varande lägsta tjenstegraden i de förvaltande embetsverken bör indragas, och då intet särskildt skäl finnes för bibehållande i Kongl. biblioteket af en lägre aflönad tjenstemannagrad än som torde komma att finnas i öfriga centrala verk med enahanda kompetensfordringar, anser Komitén andre amanuensstjänsten böra upphöra, i följd hvaraf den blifvande lägsta gradens tjenstemän i biblioteket skulle komma att motsvara de nuvarande förste amanuenserne, hvilka, såsom nyss blifvit annärkt, af Eders Kongl. Maj:t befullmäktigats. Denna ordning för *tjenstemännens* utnämning och entledigande synes böra fortfara, hvaremot extra ordinarie tjenstemän samt vaktbetjeningen vid biblioteket torde böra antagas och entledigas af chefen.

Om Kongl. biblioteket skiljes från Eders Kongl. Maj:ts kansli, torde vidare, såsom en följd deraf, böra föreskrifvas, att verket årligen skall till Eders Kongl. Maj:t afgifva underdånig berättelse om bibliotekets förvaltning och vård, dess förkofran och anlitande af allmänheten m. fl. om-

ståndigheter, som kunna tjena till upplysning huru denna statsinstitution uppfyller sitt ändamål.

Enligt gällande reglemente tillkommer det Kongl. bibliotekarien att i samråd med vice bibliotekarien bestämma om inköp af utländska böcker, kartor, gravyrer m. m., hvaremot föreskrift icke finnes meddelad om sådant samråd, då fråga är om inköp af böcker, hörande till den svenska litteraturen, eller af svenska handskrifter. Ett slags kontroll öfver dylika inköps ändamålsenlighet kan måhända anses ligga uti stadgandet, att de assignationer på riksbanken, medelst hvilka Kongl. bibliotekets utbetalningar verkställas, skola vara undertecknade af chefen för Ecklesiastikdepartementet förutom Kongl. bibliotekarien och räkenskapsföraren. Af bibliotekets skiljande från nämnda departement bör emellertid följa, att verkets anvisningar på riksbanken undertecknas af riksbibliotekarien såsom chef, hvarigenom den nämnda kontrollen skulle upphöra. Med hänsyn till vigten deraf, att det anslag till bokinköp, som må finnas till bibliotekets förfogande, användes på det fördelaktigaste sätt, har det dock syns Komitén erforderligt, att vissa bestämda former för beslut rörande inköp i allmänhet och följaktligen angående utbetalningar, åtminstone då fråga är om någon betydligare utgift, blifva föreskrifna.

I afseende på de i egentlig mening förvaltande verk, hvilkas ordnande hittills varit föremål för Komiténs åtgärd, har Komitén framhållit den grundsats, att vissa viktigare angelägenheter borde kollegialt behandlas; men denna form för besluts fattande synes beträffande Riksbiblioteket icke i hela sin utsträckning vara af behovet påkallad. Det ringa antal dylika ärenden, som här torde förekomma, de till verkets disposition ställda anslagens jämförelsevis obetydliga belopp, de närmast chefen stående tjänstemännens ställning, som icke är jämförlig med ledamöternas i de större verken, med flere omständigheter hafva syns Komitén göra det lämpligt, att den beslutande rätten i alla de frågor, som inom Riksbiblioteket kunna förekomma till afgörande, öfverlemnas åt chefen ensam, dock i allmänhet först efter rådplägnung med de flere eller färre tjänstemän, som närmast honom deltaga i bibliotekets vård — hvilka tjänstemän Komitén i likhet med Kongl. bibliotekarien anser böra benämnas bibliotekarier —, med skyldighet för bibliotekarie, som i sådan öfverläggning deltagit, att, derest han är af olika åsigt med chefen, sin afvikande mening skriftligen bilägga det protokoll, som bör föras vid alla dylika öfverläggningar.

Komitén får alltså föreslå,

att riksbibliotekarien och öfrige ordinarie tjänstemän vid Riksbiblioteket må af Eders Kongl. Maj:t utnämnas, de senare efter ansökning och uppå förslag af riksbibliotekarien, men e. o. tjänstemän och vaktbetjeningen antagas af chefen;

att till Eders Kongl. Maj:t ärligen afgifves underdånig berättelse om Riksbibliotekets förvaltning och vård, tillika innehållande uppgift å de af en hvar bland verkets ordinarie och extra ordinarie tjänstemän under året utförda arbeten;

att Riksbibliotekets anvisningar på riksbanken under-tecknas af riksbibliotekarien efter kontrasignation af räkenskapsföraren;

att uti alla frågor, som inom Riksbiblioteket förekomma till afgörande, beslutande rätten tillkommer riksbibliotekarien ensam, dock uti nedan uppräknade ärenden först efter rådpläging med bibliotekarierna, som hafva rättighet och skyldighet att, der de äro från beslutet skiljaktige, sina afvikande meningar till protokollet skriftligen afgifva, nemligen:

a) underdåniga framställningar om erforderliga anslag;

b) årsberättelser;

c) frågor om inköp, försäljning eller byte af böcker, kartor, gravyrer och handskrifter m. m., utom för smärre utgifter i allmänhet äfvensom större sådan, som icke tål uppskof och icke öfverstiger 100 kronor, då riksbibliotekarien må kunna utan bibliotekariernes hörande om inköpet besluta, dock med skyldighet för honom att vid nästa sammanträde sådant beslut till protokollet anmäla;

d) frågor om förändringar i verkets organisation;

e) frågor om befordringar, om e. o. tjänstemäns och vaktbetjentes antagande, om afsked, om tjänstebetyg, om tjänstemäns och betjentes fel eller försummelse i tjensten samt om tjänstledighet och förordnande;

f) bestämmandet af arvoden åt extra biträden och öfriga dylika utgiftsfrågor.

Diarium.
Registratur. Inom Kongl. biblioteket har hittills icke ansetts nödigt att särskildt anteckna inkommande officiella handlingar, likasom ej heller att förvara koncept till utgående expeditioner. Då likväl sådant för bibehållande af ordning och reda synes vara af behofvet påkalladt och arbetet dermed i alla händelser icke torde blifva synnerligen betungande, hemställer Komitén, att föreskrift må meddelas,

att alla till Riksbiblioteket ankommande officiella skrivelser skola antecknas i ett derför afsedt diarium samt alla från Riksbiblioteket afgående officiella skrivelser derstädes i koncept eller kopia förvaras.

Arbetstiden. Med de hittills för Kongl. bibliotekets tjenstemän bestådda löneförmånerna, som i vissa fall till och med understigit hvad för tjenstemän i motsvarande grad inom de centrala verken varit beviljad, har det utan tvifvel varit nödvändigt att, så som skett, inskränka arbetstiden inom Kongl. biblioteket, för att dymedelst bereda tjenstemännen tillfälle att genom arbete utom tjensten förskaffa sig inkomster; men då lönevilkoren nu torde komma att förbättras och semester tjenstemännen beredas, synes i sammanhang dermed arbetstiden till allmänhetens fördel kunna utsträckas icke obetydligt utöfver hvad nu finnes bestämdt; och hemställer derför Komitén,

att Riksbiblioteket skall för allmänheten hållas öppet hvarje helgfri dag under fem timmar, å de tider af dagen, som i instruktion kommer att bestämmas.

Vid förfall för chef eller tjensteman. I sammanhang med bibliotekets omorganisering till sjelfständig myndighet lärer vidare böra föreskrifvas huru den beslutande rätten skall utöfvas, när riksbibliotekarien eller bibliotekarie af en eller annan orsak är hindrad att sitt embete förrätta, äfvensom i hvilken utsträckning verket sjelft må ega bevilja tjenstledighet och meddela förordnanden; och synes i sådant afseende böra föreskrifvas,

att den i graden äldste af bibliotekarierna förklaras städse vara skyldig att, vid inträffadt förhinder för riksbibliotekarien, förestå dennes embete, så vida hindret icke varar öfver 14 dagar, men, om det är af beskaffenhet att räcka längre tid, intill dess, uppå genast skeende underdånig anmälan, Eders Kongl. Maj:t å embetet meddelar nådigt förordnande;

att riksbibliotekarien eger, vid ådagalagdt behof, bevilja bibliotekarie en månads ledighet årligen samt

i sådant fall äfvensom under bibliotekaries semester till vikarie förordna någon af första gradens tjänstemän inom verket, men att, om dylikt vikariat blir för längre tid behöfligt, frågan derom skall till Eders Kongl. Maj:ts afgörande anmälas; samt

att riksbibliotekarien eger, vid ådagalagdt behof, bevilja öfrige tjänstemän tjänstledighet af högst två månader om året och under sålunda beviljad ledighet äfvensom under semester förordna lämplig person att bestrida den lediges tjänstgöring, men skall, om längre tids tjänstledighet sökes, underställa frågan Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

I nu gällande reglementes § 14 är stadgadt, att låntagen bok icke *Utlåningen.* får föras utom hufvudstaden; men då ett sådant stadgande är egnadt att hindra bibliotekets utveckling till ett verkligt riksbibliotek och det för öfrigt omöjligen kan kontrolleras huruvida det åberopade stadgandet efterlefves, finner sig Komitén böra föreslå,

att stadgandet, det låntagen bok icke får föras utom hufvudstaden, må utur blifvande reglementariska föreskrifter för Riksbiblioteket uteslutas.

I afseende på villkoren för åtnjutande af aflöning enligt ny stat och de allmänna grunderna för löneregleringen i öfrigt får Komitén, då likhet *Allmänna grunder för löneregleringen* i dessa hänseenden lär böra ega rum mellan de centrala förvaltningsmyndigheterna, föreslå,

att embets- eller tjänsteman skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af Riksbiblioteket eller eljest kan varda stadgad; äfvensom, om i en framtid verkets ställning så förändras, att detsamma ej längre kan som sjelfständigt embetsverk anses, vara förpligtad att, med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning han innehar, efter den nya arbetsordningen sköta de med tjänsten förenade göromål;

att med embete eller tjänst i Riksbiblioteket icke må förenas annan tjänst å Rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för fullgörande af tjänstgöringen i biblioteket; dock att tjänsteman, som vid den nya löneregleringens inträdande redan innehar tjänst utom biblioteket, må densamma bibehålla, så länge den icke är för tjänstgöringen i biblioteket hinderlig;

att aflöningarna för Riksbibliotekets embets- och tjänstemän samt betjente fördelas i lön och tjänstgöringspenningar, hvilka senare få uppbäras endast för den tid tjänstens innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid han eljest varit från tjänstgöring befriad utgå till den, som tjänsten förrättat;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, eger uppbära hela lönen; men att den, som eljest undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom Riksbiblioteket, densamma emot åtnjutande af tjänstgöringspenningar till det för den högre graden bestämda belopp i stället för egna bestrida, dock ej längre än tre månader under ett år;

att, der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af samma tjänst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren mera än fyra år af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen,

om sådan eger rum, efter ytterligare fem år, under samma vilkor, på det sätt likväl, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det den stadgade tjänstaldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit från hans tillträde till tjensten, vare sig på grund af fullmakt eller förordnande i följd af frågan om verkets omorganisation;

att tjänsteman skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänstår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå, Eders Kongl. Maj:t dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma qvarstå; samt

att semester må åtnjutas af chefen och andra gradens tjänstemän under en och en half månad samt af första gradens tjänstemän under en månad årligen.

För ett riktigt bedömande af frågan om personalens storlek vid en sådan institution som svenska statens bibliotek är af stort intresse att, i afseende på boksamlingarnas storlek, tjänstemannapersonal, anslag till inköp af böcker, hvaraf bibliotekens tillväxt och anlitande af allmänheten i väsentlig mån är beroende, m. m., anställa jemförelse med offentliga bibliotek i andra hufvudstäder, jemförliga med Stockholm, ehuru en så tillförlitlig grund icke synes kunna bildas af ensamt dessa faktorer, att derpå kan stödjäs en under alla förhållanden giltig beräkning. Om en sådan jemförelse göres, torde likväl universitetsbibliotek, hvilkas uppgift är mera begränsad än ett statsbiblioteks, äfven om antalet utlåningar och besökande i vissa fall kan vara större, lemnas å sido, likasom också sådana bibliotek som de i London, Paris, Wien och Petersburg med hänsyn till dels de ojemförligt större tillgångar, som af dessa institutioner disponeras, dels det särskilda praktiska intresse regeringarna i dessa hufvudstäder

*Jemförelse
med andra
bibliotek.*

måste hafva för underlättandet af studiet utaf underlydande folkslags språk och litteratur.

Bland hufvudstäder af andra ordningen har *München* *) troligen det största biblioteket. Dess volymantal uppgifves till 800,000; årsanslaget för inköp och bindning är 20,000 gulden, motsvarande ungefär 30,000 kronor. Utlåningen stiger årligen till 20,000 *band* och bibliotekets läsrum besökes af 8,000—10,000 personer. Tjenstemännens antal är tretton.

Kongl. offentliga biblioteket i *Dresden* *) uppgifves innehålla 500,000 band utom ströskrifter. Till inköp af böcker (icke till bindning) finnes ett anslag af 24,000 mark, motsvarande 21,600 kronor. Utlåningen stiger till 7,000 *band* årligen och läsesalen besökes af 3,000 personer. De ordinarie tjenstemännens antal är för närvarande fem, förutom en kanslist, som icke behöfver vara studerad, äfvensom tre studerade »Hülfsarbeiter», antagne på tre månaders uppsägning.

Kongl. offentliga biblioteket i *Stuttgart* *), innehållande 300,000 band, har ett årsanslag till bokinköp af 11,375 gulden, motsvarande omkring 17,400 kronor, och uppgifves årligen utlåna 12,000 *band* till 1,800 personer. Läsrummet begagnas af 4,000 personer. Tjenstemännens antal är fem.

Det Store Kongelige Bibliotek i *Köpenhamn* lär, enligt nyligen anställd räkning, för närvarande innehålla omkring 470,000 band. Dess anslag för inköp och bindning af böcker har varit 18,000 kronor, men sedan ett temporärt tillskott af 9,000 kronor beviljats är beloppet numera 27,000 kronor. Enligt årsberättelsen för finansåret 1874—1875 steg utlåningen nämnda år till 7,838 *band* och läsesalen besöktes af 7,498 personer, hvilka der begagnade 21,149 band. Läsesalen hålles öppen fem timmar dagligen, men utlåningen är inskränkt till tre, under hvilken tid fyra tjenstemän dervid äro sysselsatte. Tjenstemännens antal är nio, men för utarbetande af en ny systematisk katalog öfver den danska litteraturen, nu fulländad i 63 band, har ett särskildt anslag under en längre tid varit beviljadt.

Utom det nyssnämnda finnes i Köpenhamn ett annat stort bibliotek, universitetets, med hvilket numera det s. k. Classenska, som är en privat stiftelse, är förenadt. Såsom egentligen afsedt för den akademiska undervisningen anlitas det företrädesvis af de studerande, och dess innehåll är också hufvudsakligen afpassadt efter ändamålet; men derjemte göras i detta

*) *Petzholdt*, Adressbuch der Bibliotheken Deutschlands. Dresden 1875.

bibliotek samlingar i vissa fack, som icke upptagas i det kungliga och tvärtom. Vid inköp af dyrbarare verk skola bibliotekarierna vid begge biblioteken öfverlägga för undvikande af onödiga utgifter. Universitetsbiblioteket anses innehålla omkring 230,000 band och har ett till beloppet något växlande anslag, som för räkenskapsåret 1874—1875 uppgick till 14,628 kronor. Utlåningen stiger här till omkring 16,000 *band* och i läsesalen begagnas dessutom ungefär lika mycket af 7,000 besökande. Tjenstemännens antal är fem, men en sjetten är nyligen anställd för komplettering af katalogen.

Bokantalet i härvarande Kongl. bibliotek beräknas, såsom förut är nämndt, till omkring 200,000; anslaget till bokinköp och bindning är 12,000 kronor, men af Kongl. bibliotekarien föreslaget att höjas till 40,000 kronor. Rörande utlåningen kunna för närvarande lennas endast ungefärliga uppgifter, enär lånen icke dagligen utan med vissa mellantider antecknas i den s. k. låneboken, så att blott sådana arbeten, hvilka icke hunnit att under loppet af några dagar eller ett par veckor återlemnas, blifva i denna bok införda. Sådana antecknade lån hafva, enligt de uppgifter Komitén från Kongl. biblioteket erhållit, uppgått till följande antal: år 1871: 2,034, 1872: 1,949, 1873: 2,015, 1874: 2,316, 1875: 2,121, således i medeltal för nämnda år 2,087. Enligt beräkning skulle de lån, som icke blifvit i låneboken införda innan de återlemnats, uppgå till femtedelen af samtliga boklånen och nyssnämnda medeltal alltså höjas till omkring 2,600. Då emellertid dessa siffror beteckna antalet utlånade *arbeten*, icke såsom vid ofvan anförda utländska bibliotek *band*, bör för åstadkommande af någon jämförelse summan ytterligare höjas, och om denna förhöjning antages till 100 procent, skulle antalet årligen utlånade band uppgå till omkring 5,200. Förteckningar hafva hittills icke heller hållits öfver de böcker, som framtägs till begagnande på stället, men enligt öfverslag skulle dessa uppgått till minst 10,000 band årligen. Dessutom utlånas tidskrifter till ett antal af omkring 1,800 nummer årligen, utan att dock införas i låneboken. Sammanlagda antalet årligen utlånade böcker så väl inom som utom bibliotekets lokal skulle alltså kunna under nuvarande förhållanden beräknas till 17,000.

Derest ofvan uppgifna siffror vore tillräckliga för en beräkning öfver svenska statsbibliotekets behof af arbetskrafter och årsanslag, skulle detta behof måhända lätt nog kunna uppgifvas. Men härvid möter i främsta rummet den omständighet, att arbetskrafterna sannolikt icke öfverallt i de utländska biblioteken äro afpassade efter behofvet, hvarför också de

anförda förhållandena icke alltid äro egnade att tagas till föresyn. Vidare förekommer att ett sedan äldre tid väl ordnad och vårdadt bibliotek, som icke kräfver synnerlig omsorg för fyllande af luckor i den äldre litteraturen, emedan denna redan finnes på ett tillfredsställande sätt representerad, och som för anskaffande af nyare tryck har att tillgå fullt tillräckliga medel, måste, äfven om det räknar flerdubbelt antal band, vara lättare skött och kräfva mindre arbetskrafter för ordnande, katalogisering och urval för inköp än ett sådant bibliotek som svenska statens, hvilket af flera orsaker allt hittills befunnit sig i ett högst otillfredsställande skick. Besväret med utlåning och böckers tillhandahållande i läsesalen beror naturligtvis på antalet låntagare, men detta antal beror åter af möjligheten att bekomma det nyaste och bästa inom olika grenar af litteraturen samt i viss mån af de större eller mindre bekvämligheter, som bibliotekslokalen erbjuder den läsningssökande allmänheten. Med kännedom om de hittills varande förhållandena i dessa hänseenden vid det svenska biblioteket lär icke kunna betvivlas, att då biblioteket blifvit förflyttadt till en ny och ändamålsenligt inrättad lokal och om i sammanhang dermed anslaget till bokinköp möjligen höjes, de ofvan uppgifna talen för lån inom och utom bibliotekets lokal skola betydligt tillväxa. Det torde härvid icke böra lemnas oanmärkt, att en väsentlig tillökning i låntagarnes antal dessutom är att med säkerhet emotse, när den nu ifrågasatta nya högskolan i hufvudstaden kommer till stånd, hvilken tidpunkt efter all anledning icke kan vara synnerligen aflägsen. Ehuru Komitén alltså från de nu befintliga förhållandena vid det svenska statsbiblioteket och de åberopade utländska biblioteken icke med säkerhet vågar sluta till personalbehovet framgent vid det förstnämnda, torde likväl af det nu anförda framgå, att tillökning i arbetskrafter vid det svenska biblioteket är af behovet påkallad.

*Arbetsför-
delning och
personal.*

Enligt Kongl. bibliotekariens förslag skulle, såsom redan är anfördt, öfverbibliotekarien, jemte handhafvandet af chefskapet för verket, skriftvexlingen m. m., förestå en af bibliotekets följande fyra hufvudafdelningar: 1) svenska afdelningen, 2) utländska afdelningen, 3) handskriftsamlingen, 4) kart- och planschsamlingarna, samt de tre bibliotekarierna förestå hvar sin af de öfriga afdelningarna; de föreslagne tre förste amanuenserne skulle biträda vid vården af de nämnda fyra afdelningarna; hvaremot den del af biblioteksarbetet, som omfattar utlåningen inom och utom läsesalen samt i tidskriftrummet, skulle ombesörjas af tre andre amanuenser.

Komitén har sökt att, så vidt möjligt varit, göra sig bekant med detaljerna af de arbeten, som skulle förekomma inom hvarje af de nämnda

grupperna, hufvudsakligen för att på grund af en sådan undersökning bilda sig ett omdöme om de krafter dessa arbeten till följd af sin vigt och mängd kunde kräfvat. Hvad Komitén i det följande yttrar i fråga om arbetets fördelning har därför icke karakteren af positiva förslag utan afser egentligen att utvisa den väg, på hvilken Komitén sökt bestämma sin åsigt om personalbehovet i dess helhet.

Hvad sålunda först angår den svenska afdelningen, — hvars tillväxt hufvudsakligen är beroende af tryckfrihetsförordningens föreskrift om skyldighet för boktryckare att till Kongl. biblioteket aflemna ett exemplar af hvarje i Sverige tryckt skrift, — kräver densamma en noggrann detaljgranskning af boktryckeriernas leveranser och i sammanhang dermed brevexling med boktryckarne, enär brister ofta lära förekomma i leveranserna, hvarjemte det för boksamlingens behöriga handhafvande för framtiden är oundgängligt, att alla nytillkomna skrifter, allt efter som de till biblioteket inkomma, ordnas och katalogiseras så väl i nominal- som realkatalog, ett arbete, som hittills af brist på arbetskrafter måst delvis efter sättas till stort men för så väl tjenstemännen som besökande. För bedömande af det arbete katalogiseringen af inkommande skrifter kan erfordra är af vigt att känna mängden af årligen inom landet tryckta skrifter; men då en ganska stor del af dessa — tillfällighets- och ströskrifter, revisions- m. fl. berättelser, annonser o. d., hvardera ofta upptagande blott ett enda blad — icke förekommer i bokhandeln, och boktryckarnes egna uppgifter stundom icke äro tillräckligt upplysande samt det ofta är svårt att afgöra hvad som bör betraktas såsom en särskild skrift eller endast såsom del af en sådan, har härom icke kunnat vinnas någon tillförlitlig upplysning; men enligt en inom Kongl. biblioteket försöksvis gjord beräkning skulle under år 1874 inom Sverige blifvit tryckta omkring 5,400 olika skrifter, dervid för tidningar och tidskrifter hvarje årgång räknats såsom särskild skrift. I jembredd med den år efter år stigande tillväxten af svenska tryckalster tillväxer naturligtvis bibliotekets arbete med ordnandet och katalogiseringen. Vidare förökas boksamlingen nästan oafbrutet genom mindre gåfvor och stundom genom större donationer. I sistnämnda undantagsfall lär dock katalogiseringen böra verkställas genom anlåtande af tillfälliga biträden. Tillökningen i bokantalet genom inköp är jämförelsevis icke betydlig, men bestyret med inköpen föranleder icke desto mindre rätt mycket besvär, såsom granskning af bokkataloger, efterforskning om gängse pris å arbeten, som säljas genom antiqvitetsbokhandeln, tillsyn att inköp ej eger rum af redan befintliga böcker, hvilken tillsyn är förenad

med desto större svårighet som katalogiseringen är bristfällig, o. s. v. Till de arbeten, som böra å afdelningen utföras, må vidare räknas bestyret med böckernas inbindning, hvartill hörer: bestämmandet af boktitlar och deras utskrifvande på särskilda lappar till bokbindarens rättelse; de till bindning utlemnade böckernas antecknande; kontroll öfver böckernas återlemnande och bokbinderiarbetets riktiga utförande m. m. År 1875 bundos omkring 1,200 volymer, utom svenska tidningar och åtskilliga utländska tidskrifter.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter är Komitén af den mening, att den svenska bokafdelningen utan tvifvel kommer att taga två ordinarie tjänstemäns arbetskrafter i anspråk och derutöfver ofta lemna sysselsättning åt e. o. biträden.

Den utländska bokafdelningen, som i vanliga fall vinner sin tillökning genom köp, är följaktligen i afseende å det löpande katalogiseringsarbetet i väsentlig mån beroende af det anslag, som finnes anvisadt till bokinköp, ehuru äfven denna samling i likhet med den svenska ofta vinner tillväxt genom gåfvor. Då likväl, äfven om anslaget till bokinköp betydligt ökades, den årliga tillväxten af utländska böcker icke synes kunna blifva jemförlig med tillökningen af svenska — enligt verifikationerna till bibliotekets räkenskap för år 1875 liqviderades samma år ett antal af 612 genom bokhandeln erhållna volymer, tillhörande den utländska litteraturen, hvarjemte kan antagas att en större del af 350 å bokauktion inköpta volymer voro att hänföra till denna litteratur —, lär katalogiseringen af nytillkomna skrifter å denna afdelning komma att kräfvä mindre arbete än å den svenska bokafdelningen. Deremot förekommer här granskning af utländska bokkataloger, läsning och pröfning af anmälningar och recensioner i litteraturtidskrifter, rådföring med vetenskapsmän inom olika fack för uppgörande af förslag till bokinköp, hvilket allt erfordrar icke blott skicklighet i flera främmande språk och kännedom om författare i olika vetenskapsgrenar, utan ock mycken tid och möda. Det snart sagdt öfverskådliga fält, den utländska litteraturen erbjuder, förorsakar, att för nyssnående granskning högst betydliga arbetskrafter skulle kunna användas, dels af skäl att detta arbete måste utföras med desto större noggrannhet ju mindre anslag för bokinköp finnes anvisadt, på det de begränsade tillgångarna må användas på fördelaktigaste sätt, och dels i följd deraf att det otillfredsställande skick, hvori bibliotekets kataloger befinna sig, här föranleder samma olägenheter som å svenska afdelningen. Då slutligen, såsom nyss blifvit antydt, språkkunskap i större utsträckning

än som billigtvis kan fordras af *en* person är af största betydelse för denna afdelning, och det särskildt vore önskvärdt, att någon person med kännedom af ryska språket här vore anställd till biträde vid urval och inköp bland den rikhaltiga och för vårt land i flera hänseenden viktiga ryska litteraturen, anser sig Komitén hafva inskränkt tjenstemännens antal vid denna afdelning till det minsta möjliga, då den upptager dem till två ordinarie, med det biträde som dessutom kan genom anslag åt e. o. tjenstemän beredas.

Den tredje af ifrågavarande grupper skulle utgöras af handskriftsamlingen. Denna samling är visserligen icke stor; den omfattar för närvarande icke fullt 8,000 nummer, och dess tillväxt, beroende hufvudsakligen af tillfälliga gåfvor eller inköp, är ojemn och icke synnerligen betydlig; men katalogiseringen af densamma, hittills endast till en mindre del utförd, utgör ett högst grannlaga och jemförelsevis vidlyftigt arbete. I motsats till förhållandet med de tryckta skrifterna måste handskrifterna, för att kunna ordnas och katalogiseras, noggrant genomgå och det ofta i samma manuskriptband ganska skiljaktiga innehållet antecknas, så att katalogen kommer att innehålla, icke korta titlar, utan mer eller mindre utförliga redogörelser för innehållet, enär först härigenom den blir fullt användbar för sitt ändamål. Ett sådant katalogiseringsarbete förutsätter en genom öfning förvärfvad färdighet att tyda äldre, oftast svårläst skrift så väl på svenska som på främmande språk. Många manuskript, saknande författarens namn och uppgift om deras ålder, förorsaka af sådan anledning undersökningar. De särskilda egenskaper, som i följd af dessa med flera förhållanden fordras för vården af handskriftsamlingen, hvilken innehåller de förnämsta dyrbarheter det svenska Riksbiblioteket eger, hafva synts Komitén utgöra fullgiltiga skäl för anställandet af en ordinarie tjensteman med uppdrag att särskildt egna sig åt arbetena inom denna afdelning. Ehuru en extra ordinarie tjensteman äfven bör finnas att tillgå så väl till biträde å denna afdelning, då sådant vid vissa tillfällen kan erfordras, som ock för att göra sig förtrogen med samlingens innehåll, anser likväl Komitén, då ett vetenskapligt bearbetande eller utgifvande af handskrifter icke lärer höra till bibliotekets ändamål, desse tjenstemän stundom kunna ega tid öfrig att biträda vid en eller annan af bibliotekets öfriga detaljer.

Beträffande den fjerde afdelningen, som skulle omfatta kart- och planschsamlingarna, till hvilka kan läggas samlingen af musikalier, må anmärkas, att densamma komme att innefatta så skilda ämnen, att icke deras inre sammanhang utan endast hvarderas jemförelsevis mindre betyd-

liga storlek äfvensom den yttre formen skulle kunna föranleda deras sammanförande till en afdelning. Samlingarna af kartor och planscher äro för närvarande, oberäknadt en del bundna böcker, fördelade uti 334 portföljer i följande hufvudgrupper, hvardera med åtskilliga underafdelningar:

	Svenska.	Utländska.
Kartor, sjökort, stadsplaner m. m.....	22.	27.
Utsigter.....	18.	12.
Porträtter	36.	124.
Öfriga gravyrer m. m.....	85.	10.
tillsammans	161.	173.

Dessa samlingar ökas visserligen till en del genom sändningar från de särskilda kartekontoren och boktryckarne, men då planschverk vanligen icke anses tillhöra sådana pressens alster, som skola af tryckerierna kostnadsfritt levereras, beror tillökningen hufvudsakligen af inköp, hvaraf följer att, derest dessa grenar af bibliotekets verksamhet skola tillbörligen skötas, noggrann uppmärksamhet måste egnas åt hvad bokmarknaden i sådant afseende kan erbjuda. En person skulle följaktligen komma att erhålla full sysselsättning af arbetena å denna afdelning. Då emellertid urval och inköp af utländska kartor och planscher måste ske på grund af främmande bokkataloger och litteraturtidskrifter och alltså lättast och beqvämast i sammanhang med inköpet af utländska böcker, samt anskaffning af svenska kartor och planscher bör omfatta så väl allt det nya, som i den svenska bokhandeln utkommer, derest det icke, hvad planscherna angår, är af särskildt konstvärde och därför bör tillhöra Nationalmuseum*), som ock äldre kartor och gravyrer, hvilka förvärfvas på enahanda sätt som äldre svenska böcker, har det syns Komitén lämpligast att dessa afdelningar ställas i sådan förbindelse med de svenska och utländska bokafdelningarna, att samma personal, som har sig anförtrodt att vårda och tillgose dessa, jemväl besörjer inköp och vård af dithörande kartor, planscher och musikalier. Det ökade arbete, som på nämnda afdelningar härigenom skulle förorsakas, torde dock icke föranleda någon tillökning i den för dem beräknade ordinarie tjänstemannapersonalen utan kunna godtgöras genom en i förhållande dertill lämpad förhöjning i anslaget till e. o. biträden.

*) Kongl. Maj:ts nådiga förordnande den 13 Juli 1866 om fördelning af gravyrer och handteckningar mellan Kongl. biblioteket och Nationalmuseum.

Förslaget att uppdraga bestyret med utlåningen åt tre sins emellan likstälde tjenstemän af den grad, som Komitén hittills vid uppgörande af förslag till reglering för andra embetsverk ansett böra indragas, kan Komitén icke biträda. Utlåningen och de arbeten, som dermed ega sammanhang, äro, så framt man icke hufvudsakligen fäster sig vid de rent mekaniska momenten deri, enligt Komiténs mening af vida större betydelse, än att de böra helt och hållet anförtros åt de yngste, med innehållet af bibliotekets samlingar minst förtrogne biträdande tjenstemännen. Tvärtom torde denna gren af biblioteksverksamheten vara en af de viktigaste, utan hvars tillbörliga skötande biblioteket icke uppfyller sitt ändamål, hvarför ock densamma synes böra ställas under ledning af en äldre, förfaren tjensteman. Vid den brist i katalogerna, som för närvarande råder och sannolikt för en längre framtid kommer att ega rum, är den biblioteket besökande allmänheten, för hvilken ju institutionen i främsta rummet är afsedd, otvifvelaktigt bäst betjent af att få vända sig till en sådan, med biblioteket noga förtrogen person, som icke blott är i tillfälle att på grund af sin lokalkännedom skyndsamt och i allmänhet utan föregående efterforskning i kataloger anskaffa eller gifva anvisning på hvad som önskas, utan också, hvad som är af ännu större vikt, kan lemna upplysningar och råd för begagnandet af boksamlingen och derigenom för låntagarne bespara både tid och möda. Härvid torde icke böra förbises, att besväret med utlåningen kommer att i betydlig mån ökas icke blott till följd af den sannolika tillväxten i låntagarnes antal, utan äfven derigenom, att *alla* boklån, vare sig utom biblioteket eller i läsesalen, i den nya lokalen böra, för vinnande af ordning och reda, dagligen bokföras på samma ställe och helst af en och samma person, hvilket, såsom ofvan är anmärkt, hittills icke skett. Komitén är alltså af den åsigt, att utlåningen vid Riksbiblioteket bör ställas under tillsyn af en ordinarie tjensteman, helst af bibliotekaries grad, med skyldighet för denne att ansvara för den ordentliga bokföringen af allt som utlemnas såsom lån inom eller utom bibliotekets lokaler. På det denne tjensteman må blifva i tillfälle att taga kännedom om nytillkomna skrifter så väl uppställning som innehåll synes det ändamålsenligt, att alla inkommande, för utlåning afsedda skrifter passera genom hans händer, hvarför Komitén anser föreskrift böra meddelas, att alla sådana böcker skola af denne tjensteman själf eller genom biträden signeras i afseende på platsen för deras uppställning.

På sätt hittills varit vanligt vid Kongl. biblioteket likasom vid andra offentliga bibliotek bör tiden för utlåningen kunna inskränkas till några

få timmar hvarje arbetsdag. De tjenstemän, som komme att sysselsättas med allmänhetens betjenande med boklån, finge alltså icke hela sin arbetstid härmed upptagen, utan lemnades tillfälle att någon tid hvarje dag egna sig åt andra biblioteksgöromål. Här af följer, att arbetsfördelningen mellan de yngre ordinarie tjenstemännen och de extra biträdena bör blifva sådan, att de kunna vid behof användas vare sig vid utlåningen, hvilken stundom, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, kan lemna sysselsättning åt flera personer, eller vid de öfriga göromålen. Då emellertid det ständiga arbetet med utlåningen och dermed sammanhängande bokföring, — hvilken icke är minst besvärlig i fråga om böcker, som till biblioteket återställas, emedan dessa, äfven då de utgöra delar af samma verk, ofta återlemnas del för del, — med signering af ny tillkomna böcker, med biträde åt besökande och tillsynen i läsesalen, hvilken bör hållas öppen under hela arbetstiden, torde komma att erfordra åtminstone två ordinarie tjenstemän förutom extra biträde, måste löner och arvoden å stat i enlighet härmed beräknas.

Kongl. bibliotekarien har i sin ofvan berörda skrifvelse antydtt, att förevisning för besökande af vissa märkvärdigare i biblioteket förvarade föremål möjligen skulle komma att ingå bland biblioteket tillhörande göromål. Äfven om en sådan förevisning, hvilken icke egentligen tillhör bibliotekets ändamål, skulle blifva anbefald, torde densamma icke böra upptagas såsom ett åliggande för de ordinarie tjenstemännen, hvilket skulle störande inverka på bibliotekets arbeten, utan besörjas af c. o. tjenstemän med biträde af vaktmästare.

Bibliotekets räkenskaper äro icke af synnerligen stor omfattning. Hittills förda af en förste amanuens, hvilken derjemte haft en af bibliotekets viktigare detaljer åt sig uppdragen, kunna de öfverlemnas åt någon första gradens tjensteman, hvars öfriga sysselsättning bör så ordnas, att han jemväl medhinner detta arbete. Inkommande räkningar torde böra, innan utbetalning beviljas, granskas och bestyrkas å den afdelning, för hvilken utgiften sker.

Enligt Komiténs förslag skulle till bibliotekets nuvarande göromål komma diariiföring och protokollsföring, — detaljer af ringa omfattning. Den förra lär böra besörjas af någon första gradens tjensteman; och hvad angår protokollsföringen, synes densamma, för att icke vid sammanträdena mellan riksbibliotekarien och bibliotekarierna onödigtvis sysselsätta ännu en person, kunna uppdragas åt den i tjensten yngste af bibliotekarierna.

De beräkningar, Komitén nu anställt rörande behovet af arbetskrafter vid Riksbiblioteket, leda alltså dertill, att detta verk för fullgörandet af sina åligganden är i behof af sju ordinarie tjenstemän, och att tillräckliga medel derjemte böra finnas anvisade för att genom arvoden kunna vid detsamma fästa åtminstone tre extra biträden; och är vid denna beräkning antaget, att den nuvarande allt för knappa arbetstiden utsträcket på sätt Komitén i det föregående föreslagit.

Till riksbibliotekariens befattning hör i främsta runnet den allmänna uppsigten öfver biblioteket, dess tjenstemän och betjente, i hvilket afseende honom bör tillkomma att bestämma om arbetets fördelning mellan personalen, i de fall Eders Kongl. Maj:t icke genom instruktion eller reglemente derom förordnat. I allmänhet lär han böra ega beslutanderätten i frågor, som inom biblioteket förekomma till afgörande, äfvensom vara skyldig att besörja bibliotekets officiella skriftvexling. Men derjemte bör ock, på sätt jemväl Kongl. bibliotekarien föreslagit, honom tillhöra att utöfva närmaste tillsynen och vården om en af Riksbibliotekets hufvudafdelningar. Om dessa indelas på sätt Komitén ansett ändamålsenligt, torde dock alla dessa riksbibliotekarien såsom chef tillhörande åligganden svåriligen tillåta honom att utöfva föreståndareskapet för någon annan afdelning än handskriftsaulingen, med mindre arbetena mellan de öfrige tjenstemännen så fördelades, att större arbetskrafter än ofvan beräknats komme den bland de större afdelningarna till godo, som af riksbibliotekarien kunde komma att öfvertagas.

För de, efter frånräkning af chefens åligganden, återstående biblioteksgöromålen skulle alltså finnas behöflige sex ordinarie tjenstemän; och tror sig Komitén, beträffande deras fördelning på hvardera tjenstegraden, iakttaga det rätta förhållandet då den föreslår, att två af desse uppföras med lön i andra och fyra med lön i första graden. I det föregående har redan föreslagits, att tjenstemännen af andra graden må benämnas bibliotekarier. Tjenstemännen af första graden, motsvarande de hittills varande förste amanuenserne, anser Komitén böra benämnas vice bibliotekarier, hvarigenom desse tjenstemän erhöles en emot deras befattning svarande, lämplig benämning.

Komitén föreslår alltså,

att den ordinarie tjenstemannapersonalen vid Riksbiblioteket må, förutom chefen, bestå af två bibliotekarier och fyra vice bibliotekarier;

att riksbibliotekarien skall, med beslutande rätt, utöfva chefskapet öfver biblioteket, dess tjenstemän och betjening samt derjemte med nödigt biträde hafva närmaste tillsynen och vården om en af bibliotekets hufvudafdelningar;

att den i graden yngste af bibliotekarierna skall vid sammanträden mellan riksbibliotekarien och bibliotekarierna föra protokoll, då sådant erfordras;

att förandet af diarium och räkenskaper uppdrages åt den eller dem bland vice bibliotekarierna, som finnas dertill passande; samt

att inkommande bokräkningar, innan utbetalning beviljas, granskas och bestyrkas å den afdelning, för hvilken utgiften sker.

Afloning. I fråga om grunderna för aflöningen och beloppen deraf har Komitén beträffande Riksbibliotekets embets- och tjenstemän ansett sig icke böra afvika från hvad som i sådant afseende dels redan är fastställt dels af Komitén föreslaget för deras vederlikar inom andra embetsverk, och hemställes alltså,

att aflöningen för Riksbibliotekets ordinarie embets- och tjenstemän må bestämmas i enlighet med härhos under Litt. A. bifogade statsförslag.

*Vikariat.
Extra biträden.* För godtgörelse åt vikarier under de tider, då ordinarie embets- och tjenstemän åtnjuta semester, kommer årligen att erfordras ett belopp af 1,025 kronor.

Enligt Komiténs beräkning af Riksbibliotekets behof af arbetskrafter, skulle tre extra biträden, motsvarande de af Kongl. bibliotekarien föreslagne andre amanuenserne, blifva erforderliga; och då Komitén tror sig kunna antaga, att lämpliga personer skola, ehuru de icke komme i tillfälle att i samma mån, som andre c. o. tjenstemän bereda sig en inkomstbringande verksamhet i andra verk, finnas villige att mot årsarvoden af 1,200 à 1,500 kronor lemna Riksbiblioteket det dagliga biträde, som finnes behöfligt, torde för detta ändamål böra beräknas ett belopp af högst 4,500 kronor.

Utom löner åt tre fast anstälde andre amanuenser har Kongl. bibliotekarien ansett ett årligt anslag erforderligt af 5,000 kronor att användas

till arvoden åt e. o. tjänstemän och vaktbetjente. Då det visserligen är önskligt, att medel finnas tillgängliga för uppmuntran åt yngre tjänstemän, som med nit egna sig åt bibliotekets tjänst, men vid det förhållande, att det ej kan anses ådagalagdt att biblioteket skall, med den förstärkning i arbetskrafter och utsträckning i arbetstid, som nu föreslagits, blifva i behof att anlita e. o. tjänstemäns biträde i den utsträckning, som Kongl. bibliotekariens förslag synes förutsätta, har Komitén, för bestridande af utgifter för mera tillfälligt biträde, renskrifning m. m., upptagit ett belopp af endast 475 kronor, hvarigenom slutsumman för nu ifrågavarande anslagsbehof skulle uppgå till 6,000 kronor. I öfverensstämmelse härmed föreslår Komitén,

att ett belopp af 6,000 kronor må i stat uppföras till bekostande af vikariatsersättningar, samt till arvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m.

Vaktbetjeningens antal har af Kongl. bibliotekarien föreslagits till åtta. Då emellertid af desse en skulle vara afsedd att besörja bokbindarearbete på stället, men kostnaden för böckers bindning icke bör belasta aflöningsstaten utan bestridas af det derför afsedda anslag, och då vidare särskild vaktmästare för föreläsningssalen enligt Komiténs mening är obeförlig, likasom den för tamburen afsedde vaktmästaren, enär uppässningen så väl på förra som senare stället synes kunna bestridas af de vaktmästare, som komma att besörja uppässningen i arbetsrummen och läsesalen, har Komitén ansett vaktbetjeningens antal kunna inskränkas till fem, och får hemställa,

Vaktbetjening.

att vaktbetjeningen bestämmes till en förste vaktmästare samt fyra vaktmästare, deraf en för värmedledningen och tillika portvakt.

Enligt de förslag Kongl. bibliotekarien afgifvit i afseende på aflönningen för bibliotekets embets- och tjänstemän samt betjente, skulle, under förutsättning att ålderstillägg komme att beviljas, summan af aflönningen, på sätt bilagan Litt. B. utvisar, uppgå till kr. 46,700.

Stat.

Den af Komitén nu föreslagna aflöningsstaten slutar deremot på » 37,700,
utgörande skilnaden alltså kr. 9,000.

Nuvarande stat uppgår, enligt bilagan Litt. C., till endast » 18,870,
och utgör alltså den af Komitén föreslagna förhöjningen..... » 18,830
och den af Kongl. bibliotekarien föreslagna..... » 27,830.

Den förhöjning i aflöning, som på grund af ålder i tjensten kan komma att utgå, torde böra, jemte ålderstillägg för öfriga under Ecklesiastikdepartementet hörande verk, uppföras såsom förslagsanslag under rikstatens åttonde hufvudtitel.

*Extra anslag
till katalogi-
sering.*

Såsom ofvan blifvit anmärkt anser Komitén allt arbete med katalogisering af nyinkommande boktrycksalster böra verkställas af den tjenstemannapersonal, som enligt den nya staten komme att vara vid biblioteket anställd, så att någon balans häruti icke vidare borde ifrågakomma. Det nuvarande bokförrådet är deremot, på sätt Kongl. bibliotekarien anmält, endast till en mindre del på ett ändamålsenligt sätt katalogiseradt, hvaraf känbara olägenheter vid bibliotekets begagnande ofta uppkomma. Denna brist erhåller sin förklaring icke blott genom de otjenliga förhållanden, under hvilka biblioteket en längre tid nödgats arbeta, utan äfven genom den omständigheten, att detsamma genom inflyttning af de förut på Drottningholms, Rosersbergs och Gripsholms slott förvarade biblioteken, vid delning af flera afidna Kongl. personers boksamlingar, genom införlifvandet af det forna s. k. Engeströmska biblioteket på Södermalm och slutligen genom inköpet af framlidne Hans Maj:t Konung Carl XV:s boksamling erhållit högst betydlig tillökning i volymantal, vida öfverstigande den under normala förhållanden vanliga årstillväxten; hvarvid biblioteket tillskyndats en ännu betydligare tillökning i arbete deraf, att den stora mängden af dupletter, som på sådant sätt bekommits, måst afsöndras. Derest biblioteket skall mötsvara sitt ändamål måste denna brist så snart sig göra låter afhjelpas; men då de ordinarie tjenstemännen komma att blifva hufvudsakligen upptagna af sina egentliga befattningar, d. v. s. att hålla hädanefter inkommande böcker och skrifter m. m. väl ordnade, katalogiserade och för allmänheten tillgängliga, kan icke af dem väntas att de derjemte skulle hinna fullgöra ett arbete, som under förflutna tider blifvit eftersatt, för hvilket arbete alltså, i den mån detsamma icke kan af verkets egna ordinarie och e. o. tjenstemän med önskvärd skyndsamhet utföras, lär böra anvisas ett extra anslag. Då emellertid Komitén anser sig icke tillkomma att bedöma vare sig kostnaden för detta arbete eller den tidrymd, inom hvilken detsamma lämpligen bör vara fullbordadt, har Komitén bort i detta ämne inskränka sin hemställan dertill,

att ett extra anslag må anvisas till bekostande af Riksbibliotekets nuvarande bokförråds fullständiga katalogisering, för så vidt detta arbete icke kan med de af Komitén föreslagna arbetskrafter utföras.

Riksarkivet.

Någon särskild institution med uppgift att vårda rikets skriftliga urkunder förefans icke under medeltiden och icke heller under det första skiftet af vår nyare tid. Så väl af denna orsak som i följd deraf att under Kalmarunionens tidevarf många af Sveriges viktigaste handlingar fördes ur landet uppstodo betydliga luckor i den svenska urkundsamlingen. Visserligen intogs i konung Sigismunds konungaförsäkran en punkt af innehåll, att rikets bref och handlingar skulle öfverses, inventeras, registreras och sedermera på »ett visst rum» förvaras under vård af öfverste kansleren och två riksråd; men några tillfyllestgörande åtgärder för vården om dessa dyrbara handlingar vidtogos först under konungarne Carl IX och Gustaf II Adolf, under hvilken senares regering Riksarkivet i sammanhang med Kansliet kom till en fast organisation. Enligt den, såsom det uppgifves, af rikskansleren Axel Oxenstierna författade kansliordningen af den 16 Oktober 1618 skulle den främste af Kansliets sekreterare stå i spetsen för »Riks Archivum, det nya så väl som det gamla», med biträde af tre gode skrifvare, väl förfarne åtminstone i latin och tyska; och denna anordning bekräftades af konungen i 1620 års kansliordning, endast med den ändring, att arkivets föreståndare erhöll fyra tjenstemän sig till biträde. Arkivets organisation utvecklades ytterligare genom 1626 års kansliordning, som stadgade bland annat, att den ene af de två riksråd, som förordnades rikskansleren till biträde såsom rikskansliråd, skulle vara Custos Archivi och »hafva riksens gamla kansli eller archivum under händer, assisterad af den främste sekreteraren och hans fyra medhjelpare.» Enligt 1661 års kansliordning skulle den fjerde af Rikskansliråden vara Custos Archivi, och vid arkivet vara anstälde en sekreterare, två skrifvare, en kopist och en antiquarius. Ehuru, med upphörande af sistnämnda befattning, ett särskildt embetsverk, antiqvitetsskollegium, få år derefter inrättades för öfvertagande af vården om handlingarna från medeltiden

Historik.

ökades dock arbetet i arkivet snart i den mån, att den ordinarie personalen befans otillräcklig. Efter åtskilliga förändringar i afseende på tjänstepersonalen bestämdes genom 1713 års stat för Kansliet arkivets personal till en sekreterare, en aktuarie, en registrator, en kanslist och en kopist, samtidigt hvarmed Antiquitetsarkivet, som ersatt det förra Antiquitetskollegium, erhöll en sekreterare eller antiqvarie, två assessorer, en translator, två kanslister och en ritare. Under den närmast följande tiden framhölls vid flera tillfällen behovet af ökade arbetskrafter inom Riksarkivet, och åtgärder vidtogos äfven tid efter annan till bristens afhjelpande; men å andra sidan egde jemväl stundom indragningar rum, ehuru massan af handlingar ständigt ökades och Riksarkivet derjemte i följd af Antiquitetsarkivets upplösning måst öfvertaga vissa af detta verks åligganden. Den omedelbara följd af de indragningar, som verkställdes i början af detta århundrade blef emellertid, att Riksarkivet sattes ur stånd att vederbörligen fullgöra sina åligganden, och först då landshöfdingen Hans Järta blifvit tillförordnad chef för embetsverket blef genom hans nitiska bemödanden och i följd af den reorganisation, som sedermera år 1853 genomfördes, det möjligt för verket att sinåningom åter höja sig ur det iråkade förfallet. Från sistnämnda tidpunkt till och med år 1874 har Riksarkivets personal bestått af en riksarkivarie, två aktuarier, två förste amanuenser och en andre amanuens.

*Riksarkivariens förslag
1873.*

Samtidigt med det Riksarkivariens, i likhet med öfriga embetsverk och myndigheter, hösten 1873 aflät underdånig framställning om löneförbättring för verkets embets- och tjänstemän, för hvilken framställnings hufvudsakliga innehåll Komitén redogjort i inledningen till sitt betänkande den 9 Juni 1875 angående regleringen af Kammarkollegium, inkom Riksarkivariens till Eders Kongl. Maj:t med en särskild underdånig hemställan att, med hänsyn till verkets behof af förstärkta arbetskrafter, ytterligare en andre amanuensbefattning måtte uppföras på ordinarie stat med en aflöning, i likhet med hvad för den förut varande andre amanuensen föreslagits, af 2,500 rdr, deraf 2,000 rdr i fast lön och 500 rdr i tjänstgöringspenningar; och blef vid nästpåföljande riksdag, i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts förslag, en dylik befattning på ordinarie stat uppförd, dock med aflöning till enahanda belopp, som enligt äldre stat tillkommit tjänsteman i Riksarkivet af lägsta graden. I följd här af har Riksarkivets ordinarie personal sedan 1875 års början bestått af sju embets- och tjänstemän.

*Riksarkivariens förslag
1874.*

Detta oaktadt har, efter hvad Komitén inhemtat, Riksarkivariens i underdånig skrifvelse den 17 Oktober 1874, vid öfverlemnande af förslag

till ny instruktion för arkivets embets- och tjänstemän, anmält att arbetskrafterna inom verket fortfarande vore otillräckliga. Den nyinrättade andre amanuensstjensten vore, enligt riksarkivariens mening, af betydlig vikt men icke tillräcklig att afhjelpa det missförhållande mellan föreliggande arbete och tillgängliga arbetskrafter, som i lång tid egt rum. Arkivaliernas mängd vore numera mångdubbelt större än då det nuvarande tjänstemanna-antalet beständes och ansågs tillräckligt. Redan den vanliga, årliga tillökningen verkade mycket, särdeles som den vore i ständigt stigande; men derjemte hade arkivet under det sista qvinquenniet erhållit en högst betydande extra ordinarie tillökning derigenom att, jemlikt nådiga cirkulärbrevet den 28 September 1869, de i häradsrätternas arkiv befintliga domböcker, tänkeböcker och andra dylika rättsskipningen rörande handlingar, tillhörande tiden före 1736, till Riksarkivet öfverlemnats, hvaraf följt, att arkivtjänstemännens arbete blifvit märkligen förökadt. Detta arbete toges för öfrigt på mer än ett sätt nu, mer än förr, i anspråk. Så vore antalet af forskare, som anlidade arkivalierna, nu betydligt större än tillföre. Ut i 1809 års kansliordning hade varit stadgadt, att protokollen, då de från Expeditionerna aflemnades till Riksarkivet, skulle vara med register försedda; men denna föreskrift, länge förbisedd, utelemnades i 1840 års instruktion för Statsdepartementens expeditioner, till anseelig förökning af det arbete, som borde i Riksarkivet förättas. Om härtill lades de arbeten, som påkallades af Riksarkivets åliggande att i tryck utgifva handlingar af vikt för fäderneslandets historia, — ett åliggande, som kunde beräknas hafva under de senare åren tagit minst två tjänstemän i anspråk, — så insåges lätt, att ärendenas jemna gång endast med svårighet kunde vidmakthållas. Sådant hade varit möjligt endast genom verksamt biträde af e. o. tjänstemän; men denna källa till ökad arbetskraft, som förr varit någorlunda gifvande, syntes nu nära att utsina, emedan den ene efter den andre af de äldre e. o. amanuenserne afgått till andra ekonomiskt tacksammare arbetsfält, hvaremot under hela det sista qvinquenniet blott en enda ny till tjänstgöring sig anmält. Vid så ogynnsamma utsigter för framtiden syntes en kraftig hjälp högeligen nödvändig, hvarför Riksarkivarien föreslog inrättandet af en ny tjänst på ordinarie stat af lika lönegrad med nuvarande aktuarier. Tjänstemännen af de två lägre graderna, andre och förste amanuenserne, arbetade under så otillräckliga lönevillkor att, derest de ej egde egna medel att uppföra, de vore hänvisade att välja emellan celibat eller skuldsättning. En förbättring i framtidsutsigter skulle beredas dem, om Riksarkivet finge ännu

en plats med någorlunda tillräcklig aflöning; derpå skulle ock kunna grundas förhoppning att unge, skicklige män med goda studier kunde finna sig manade att välja Riksarkivet till framtida arbetsfält.

Instruktionen af 1874.

Enligt den nådiga instruktion för Riksarkivets embets- och tjenstemän, hvilken den 23 December 1874 utfärdades, har Riksarkivet, som utgör en afdelning af Ecklesiastikdepartementet, till hufvuduppgift att vårda, ordna och förteckna samt för embetsverk och enskilde forskare hålla tillgängliga alla handlingar, »som från Eders Kongl. Maj:ts Kansli eller andra styrelseverk eller ock eljest till Riksarkivet öfverlemnas,» samt att i tryck utgifva arkivalier, i den mån de äro af vigt såsom historiska källor. *Riksarkivarien*, hvilken i främsta rummet är ansvarig för Riksarkivets noggranna vård, utöfvar chefskapet och fördelar arbetena mellan tjenstemännen samt har i öfrigt hufvudsakligen följande åligganden: att tillse, det handlingar, som böra hållas hemliga, icke blifva för obehöriga personer tillgängliga; att söka fullständiggöra och öka arkivets samlingar; att tillse det komitéers och upplösta embetsverks handlingar till Riksarkivet öfverlemnas; att vaka deröfver, att Riksarkivets bibliotek och statens i Riksarkivet varande förråd af det s. k. årstrycket och af svensk författningssamling väl vårdas; att beflita sig om utgifningen i tryck af historiskt viktiga arkivalier; att deltaga i de viktigaste arkivaliernas ordnande samt årligen afgifva underdånig berättelse om Riksarkivets skick m. m., hvarförutom riksarkivarien åligger verkets ekonomi, så att ingen utbetalning af de till hans disposition ställda allmänna medel må ega rum utan hans godkännande. *Aktuarierne* skola förestå hvardera en af arkivets båda afdelningar. Dessa utgöras af den *historiska*, till hvilken höra de allmänt politiska och diplomatiska samt de utländska handlingarna äfvensom alla så väl äldre som nyare handlingar, hvilka ej kunna fördelas efter de särskilda förvaltningsgrenarne, och den *administrativa*, omfattande alla från Eders Kongl. Maj:ts Kansli och styrelseverken aflennade judiciela och administrativa handlingar. Föreståndaren för den förra afdelningen har enligt instruktionen det särskilda åliggandet att vara behjelpig vid arkivaliers utgifvande i tryck och föreståndaren för den senare åligger besörja utlåningen af handlingar till embetsverk, som äro till lån berättigade. Aktuarie skall inom sin afdelning närmast chefen öfvervaka arkivarbetenas gång och arkivaliernas vård samt tillhandagå forskare och andre med råd och upplysningar. *Amanuenserne* hafva att biträda med de arbeten, som för arkivaliernas vård, ordnande och förtecknande samt utgifvande i tryck erfordras; och tjenstgör en hvar af dem vid den afdelning, der riksarki-

varien anser hans tjänst mest behöflig. En af tjänstemännen skall vara förordnad att hafva närmaste vården om arkivets bibliotek, och verkets räkenskaper skola föras af den ordinarie tjänsteman, åt hvilken riksarkivarien lemnar detta uppdrag. — Riksarkivet skall hållas öppet alla helgfria dagar klockan 10— $\frac{1}{2}$ 3 året om samt dessutom under månaderna Maj—Augusti, då sådant begäres, två timmar på e. m. Af instruktionens innehåll i öfrigt må här endast anmärkas följande: att en hvar af Riksarkivets embets- och tjänstemän eger årligen åtnjuta sex veckors semester; att riksarkivarien kan bevilja tjänstledighet åt aktuarie och förste amanuens under högst tre veckor och åt andre amanuens under högst fyra veckor, samt att, då riksarkivarien af sjukdom eller annat laga förfall är hindrad, hans embetsgöromål skola förättas af den till tjänstaldern äldste bland aktuarierna, intill dess Eders Kongl. Maj:t annorlunda förordnar.

Riksarkivet, som år 1626 var inrymdt i tre hvalfrum af dåvarande Kongl. slottet och efter slottsbranden 1697 på flera särskilda ställen inom hufvudstaden, hade, sedan det nya slottet blifvit uppbyggt och intill år 1846 sin lokal derstädes, ehuru handlingarnas mängd långt dessförinnan gjort det utrymme, som der kunde disponeras, otillräckligt. Vid sistnämde tid flyttades arkivet till det för ändamålet inköpta huset N:o 2 Skeppsbron; men byggnadens bristfälliga skick föranledde redan år 1865 en ny flyttning, nämligen till nuvarande riksarkivhuset på Riddarholmen, sedan detta, förut disponerad af Kommerskollegium, blifvit för arkivet inredt. Med beräkning, att det s. k. stora hvalfvet under Kongl. slottets nord-vestra flygel fortfarande finge af Riksarkivet användas, antogs nuvarande Riksarkivhuset kunna, efter en då ifrågasatt utvidgning deraf, — hvilken dock icke kommit till stånd —, under åtskilliga decennier lemna tillräckligt utrymme för den vanliga årliga tillväxten; men sedan Riksarkivet under den tid, som sedermera förflutit, blifvit ansenligen ökad utöfver hvad då kunde beräknas, i synnerhet genom öfvertagandet af häradsarkivens äldre handlingar, har riksarkivarien i sin underdåniga berättelse för sistlidet år anmält, att en så betydlig del af det lediga utrymmet redan blifvit upptagen, att den tidpunkt syntes icke vara synnerligen långt aflägsen, då för beredande af nödigt utrymme antingen tillbyggnad till det nuvarande arkivhuset måste ske eller annan lokal för Riksarkivet anskaffas — en fråga, som dock enligt Komiténs mening lär i väsentlig mån blifva beroende deraf, huruvida en utgallring af arkivets handlingar till någon större omfattning kan ega rum, hvarom det likväl icke lär tillhöra Komitén att framställa något förslag.

*Riksarkivets
lokal.*

*Riksarkivets
ställning till
Ecklesiastik-
departem:t.*

Efter denna öfverblick af Riksarkivets öden och nuvarande ställning, öfvergår Komitén till frågan om embetsverkets reglering och får dervid till en början, på hufvudsakligen enahanda skäl, som i det föregående anförts för Kongl. bibliotekets organiserande såsom sjelfständigt embetsverk, föreslå,

att Riksarkivet upphör att utgöra en afdelning af Ecklesiastikdepartementet och i stället, under chefskap af riksarkivarien, organiseras såsom sjelfständigt verk under samma departement.

*Förslag till
ändringar i
n. v. organi-
sation.*

Derest detta förslag vinner nådigt bifall, lära de särskilda anordningar, som deraf blifva en följd, kunna och bära väsentligen öfverensstämna med dem, som af Komitén blifvit för Riksbiblioteket föreslagna, hvarvid likväl bör anmärkas, att riksarkivarien redan i nu gällande instruktion är tillerkänd dispositionsrätten öfver verkets anslag till bokinköp, efter samråd med aktuarierna och bibliotekarien; att någon särskild bankräkning för Riksarkivet icke funnits behöflig, hvadan anvisningar på riksbanken här icke förekomma, samt att redan nu diarium öfver ankommande officiella skrivelser föres och koncept till utgående expeditioner förvaras.

Komitén, som delar den af riksarkivarien i hans underdåniga skrifvelse den 17 Oktober 1874 uttalade mening, att benämningen *aktuarie* vid Riksarkivet bör utbytas mot den, arten af desse tjenstemäns verksamhet bättre motsvarande af *arkivarie*, får alltså föreslå följande bestämmelser:

att de riksarkivarien underlydande ordinarie tjenstemännen i Riksarkivet skola fördelas i två grader och benämnas, de som tillhöra den högre graden *arkivarier* och de, som tillhöra den lägre eller första graden, *vice arkivarier*;

att riksarkivarien och öfrige ordinarie tjenstemännen af Eders Kongl. Maj:t utnämnas, — de senare efter ansökning och uppå förslag af riksarkivarien, — men att e. o. tjenstemän och vaktbetjeningen skola antagas af chefen;

att den underdåniga berättelse, som af riksarkivarien enligt § 3 mom. 10 i gällande instruktion årligen skall afgifvas, bör innehålla uppgift å de af en hvar bland verkets ordinarie och extra ordinarie tjenstemän under året utförda arbeten;

att uti alla frågor, som inom Riksarkivet förekomma till afgörande, beslutande rätten tillkommer riksarkivarien ensam, dock uti nedan uppräknade ärenden först efter rådplägnings med arkivarierna, som hafva rättighet och skyldighet att, der de äro från beslutet skiljaktige, sina afvikande meningar till protokollet skriftligen afgifva, nämligen:

a) underdåniga framställningar om erforderliga anslag;

b) årsberättelser;

c) frågor om inköp af böcker m. m.;

d) frågor om förändringar i verkets organisation;

e) frågor om befordringar, om e. o. tjenstemäns och vaktbetjentes antagande, om afsked, om tjenstebetug, om tjenstemäns och betjentes fel eller försummelse i tjensten samt om tjenstledighet och förordnande; samt

f) bestämmandet af arvoden åt extra biträden och öfriga dylika utgiftsfrågor;

att den i graden äldste af arkivarierna förklaras städse vara skyldig att, vid inträffadt förhinder för riksarkivarien, förestå dennes embete, så vida hindret icke varar öfver 14 dagar, men, om det är af beskaffenhet att räcka längre tid, intill dess, uppå genast skeende underdånig anmälan, Eders Kongl. Maj:t å embetet meddelar nådigt förordnande;

att riksarkivarien eger, vid ådagalagdt behof, bevilja arkivarie en månads ledighet årligen samt i sådant fall äfvensom under arkivaries semester till vikarie förordna någon af första gradens tjenstemän inom verket, men att, om dylikt vikariat blir för längre tid behöfligt, frågan derom skall till Eders Kongl. Maj:t anmälas;

att riksarkivarien eger, vid ådagalagdt behof, bevilja öfrige tjenstemän tjenstledighet af högst två månader om året och under sålunda beviljad ledighet äfvensom under semester förordna lämplig person att bestrida den lediges tjenstgöring, men skall, om längre

tids tjenstledighet sökes, underställa frågan Eders Kongl. Maj:ts pröfning;

att den i graden yngste af arkivarierne skall vid sammanträden mellan riksarkivarien och arkivarierne föra protokoll, då sådant erfordras;

att förandet af diarium och räkenskaper äfvensom värden om Riksarkivets bibliotek uppdrages åt den eller dem bland lägsta gradens tjenstemän, som finnas dertill lämplige; samt

att inkommande räkningar skola, innan utbetalning beviljas, granskas och bestyrkas af räkenskapsföraren.

*Inventarier
öfver Riks-
arkivet och
landsorts-
arkiven.*

De urkundsamlingar från äldre tider, som i Riksarkivet förvaras, äro, såsom redan i det föregående blifvit omnämndt, mycket ofullständiga, och inträffade olyckshändelser hafva förorsakat, att luckor förekomma jemväl inom vissa delar af senare tiders handlingar, så att forskaren ofta kan finna sin väntan sviken, då han i Riksarkivet önskar taga kännedom om ett visst slags handlingar för ett uppgifvet år. Vid sådant förhållande synes det vara högeligen önskvärdt, om ett inventarium öfver Riksarkivets samlingar upprättades och från trycket utgäfves. Ehuru ett sådant inventarium icke kunde innehålla specifika uppgifter utan endast mera allmänna redogörelser för de särskilda afdelningarna och de år de omfattade, skulle detsamma utan tvifvel blifva af stor nytta ej blott för besökande, utan äfven för arkivets tjenstemän, i synnerhet vid fråga om komplettering af registraturet och andra viktiga samlingar.

Enligt Komiténs mening skulle jemväl väsentliga fördelar vinnas, om Riksarkivet, i egenskap af centralt embetsverk, ställdes i någon förbindelse med öfriga inom landet befintliga offentliga arkiv, hvilka ofta innehålla ganska värdefulla bidrag till vår inre historia; men om en förening af de centrala arkiven och en organisation af provinsarkiven under Riksarkivet äfven i flera hänseenden kunde vara önskelig, torde likväl åtminstone den senare anordningen tills vidare möta hinder, förnämligast uti de betydliga kostnader, som blefve förenade med inrättandet af ett större antal nya tjenester. Emellertid skulle, äfven utan så genomgripande åtgärder, som de antydda, Riksarkivet kunna, utan synnerligen stora upp-

offringar för det allmänna, sättas i tillfälle att känna innehållet af de särskilda landsortsarkiven, derest förteckningar deröfver upprättades och till Riksarkivet aflemnades. Härigenom. vunnes i fränsta rummet den fördel, att Riksarkivet, hvars äldre handlingar för vissa år äro ofullständiga, kunde komplettera desamma genom afskrifter af sådana handlingar, som saknades i Riksarkivet, men blifvit bevarade i landsortsarkiven. Vidare och då härigenom på ett ställe samlades uppgifter om innehållet af de offentliga arkiven i landsorten, skulle Rikarkivet sättas i stånd att lemna forskare anvisning på stundom viktiga urkunder, hvilka nu, glömda och obegagnade, äro till ringa eller ingen nytta. Komitén anser sig alltså böra underställa Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning,

huruvida icke föreskrift borde meddelas dels derom, att inventarium skall upprättas och från trycket utgifvas öfver Riksarkivets handlingar och dels derom, att förteckningar öfver de uti landsortsarkiven förvarade handlingar böra upprättas och till Riksarkivet aflemnas.

Öfvergående till frågan, huru stort antal tjenstemän vid Riksarkivet må erfordras, anser sig Komitén, för att i någon mån kunna åskådliggöra *Göromålens omfattning. Behöfliga arbetskrafter.* beskaffenheten och omfånget af de viktigaste arkivalier, hvilkas vård åligger dessa tjenstemän, till en början böra återgifva följande, Komitén meddelade uppgift i detta hänseende:

<i>Rådsprotokollen</i> , som börja med år 1622, utgöra sam-		
manräknade	2,293	volymer.
<i>Registratursamlingen</i> , från och med år 1523, utgör	1,570	»
<i>Konceptsamlingen</i>	1,385	»
<i>Diarier</i>	1,020	»
Handlingar, som genom <i>Justitierevisionen</i> föredragits:		
revisionsakter	3,565	»
utslagshandlingar	5,228	»
bref från Hofrätterna	123	»
<hr/>		
Trpt 15,184 volymer.		

Trpt 15,184 volymer.

Handlingar, som genom <i>Statsexpeditionerna</i> föredragits före år 1840 och hvilka äro ordnade efter de myndigheter, som sist i ärendet sig yttrat	4,650	»
De från år 1840 på de särskilda <i>Statsdepartementens</i> föredragning afgjorda målen	2,205	»
Handlingar, rörande <i>Sveriges förhållande till främmande makter</i>	3,903	»
<i>Riksdagshandlingar</i> , dels af gammalt tillhöriga Riksarkivet, dels aflemnade från Riksständens arkiv	2,656	»
<i>Historiska handlingar</i> under titlar <i>Acta historica, ecclesiastica, topographica, biographica m. fl.</i>	1,055	»
Handlingar rörande <i>forne svenska besittningar</i> :		
<i>Livonica</i>	741	»
<i>Wismariensia</i>	66	»
<i>Brehmensia</i>	124	»
<i>Pomeranica</i>	599	»
<i>Domböcker</i> och andra från häradsarkiven aflemnade handlingar	1,331	»
<i>Särskilda samlingar</i> , såsom den <i>Oxenstiernska, Salviska, Tessinska, Posseska, Ribbingska, Lantingshausenska, Lagerheimska, Wahrenbergiska, Skogmanska m. fl.</i> ...	1,102	»
S. k. <i>Academica</i> och handlingar rörande universiteten	355	»
<i>Kanslikollegii</i> jemte Kanslistyrelsens protokoll, registratur m. m.	790	»
<i>Justitiekanslerns</i> registratur, fånglistor, landsfiskalernes berättelser m. m.	1,520	»

Summa 36,281 volymer;

samt *pergamentsbref* och pappersurkunder från medeltiden, förvarade i 465 kartonger, hvarje innehållande omkring 40 handlingar;

originaltraktater, ordnade under 703 nummer;

riksdagsbeslut och andra *originala* statsakter, ordnade under 248 nummer; hvarjemte i Riksarkivet förvaras, utom verkets egen boksamling, ett förråd af Svensk författningssamling, uppgående till mera än 3,000 konvoluter.

För arkivalierna äro hyllor anordnade till en längd af 29,200 fot. Tillväxten bestod år 1875 af 252 från Statsdepartementen öfverlemnade

volymer statsrådsprotokoll och handlingar till afgjorda mål, förutom åtskilliga handlingar, som erhållits genom köp eller föräring, äfvensom universitetskanslerernes arkiv, hvilka för tiden intill år 1865 nu till Riksarkivet öfverlemnats.

Enligt förda anteckningar öfver antalet besök af forskare, som arkivets tjenstemän haft att tillhandagå, hafva dessa besök under senare hälften af år 1874 uppgått till 771, under år 1875 till 1,852 och under förra hälften af innevarande år till 1,028, utvisande dessa siffror alltså ett snabbt tillväxande intresse för begagnandet af arkivets handlingar. Förutom desse forskare hafva arkivets tjenstemän haft att tillhandagå embets- och tjenstemän, hvilka å tjenstens vägnar derstädes sökt upplysningar, rörande hvilka besök anteckningar dock icke blifvit gjorda.

Requisitioner af handlingar lära nästan dagligen ingå från de myndigheter, som enligt instruktionen ega att sådana från Riksarkivet utbe-komma, men uppgift på årliga antalet af dessa requisitioner har ej kunnat lemnas, emedan olika slag af requisitioner blifvit på olika sätt antecknade.

Såsom ofvan är nämnt består Riksarkivet af två afdelningar, den historiska och den administrativa. För hvarderas omfattning och betydelse torde en närmare redogörelse här vara på sin plats.

Till den *historiska* afdelningen äro att hänföra *a)* handlingarna från medeltiden, hvilkas blotta läsning fordrar ett långvarigt studium; *b)* alla registraturer och rådsprotokoll med tillhörande koncept intill slutet af konung Carl XII:s tid, hvarifrån först den i instruktionen föreskrifna fördelning efter särskilda förvaltningsgrenar kan komma i fråga; *c)* alla riksdagshandlingar, åtminstone de äldre; *d)* allt hvad som angår Sveriges forna besittningar Estland, Lifland, Pommern, Wismar och Bremen, hvilka handlingar äro särdeles fullständiga och ofta af utländske forskare anlitate; *e)* diplomatiska handlingar, omfattande särdeles betydande brev-vexlingar, som af svenska beskickningar hos fränmande regeringar blifvit förda; *f)* krigshandlingar, såsom befälhafvares arkiv, underdåniga rapporter m. m., hvilka i icke ringa mängd förefinnas inom åtskilliga af ofvan specificerade grupper; *g)* Kongl., furstliga och enskilda personers brev-vexlingar, som blifvit med Riksarkivet införlifvade, och hvilka i synnerhet för vår stormaktsperiod äro ganska omfattande och innehållsrika.

Den förstnämnda af dessa grupper är ämnad att, åtminstone till största delen, utgifvas uti Svenskt Diplomatarium och kommer således att tills vidare taga åtminstone en arkivtjenstemans mesta verksamhet i anspråk. Registraturerna, som innehålla regeringsbesluten, äro den viktigaste källan

för rikets nyare historia och behöfva ofta anlitas för enskilda rättsfrågor. Samlingen är för vissa tider mycket defekt och för andra vårdslöst utskrifven, så att densamma kräfver betydligt arbete för att jemföras med koncepten och, der dessa finnas i behåll, kompletteras. Riksdagshandlingarna erfordra äfven dylik komplettering och dessutom fullständig katalogisering, särskildt med afseende derpå, att en stor mängd viktiga, till Kongl. Maj:t ställda utlåtanden och berättelser af embetsverk finnas här och der inbundna bland utskottens och deputationernas handlingar från frihetstiden. Bland de diplomatiska och öfriga brevrexlingarna förefinnas ofta egenhändiga bref och namnteckningar, hvilka till en del hafva högt penningvärde på autografmarknaden, hvarför de fordra noggrann vård och förteckning i detalj till förekommande af förskingring. I öfrigt fordra dessa brevrexlingar i allmänhet mycket arbete innan de blifva fullständigt ordnade.

Omfånget af de olika grupper, som tillhöra den historiska afdelningen är dessutom så stort och innehållet så olikartadt, att sällan någon tjänsteman torde vara i besittning af de många språk- och realkunskaper, som skulle fordras för att på ett fullt tillfredsställande sätt ordna och vårda dem alla; ty de omfatta flera århundraden och en stor del ej blott af Sveriges och underlydande länders utan ock af det öfriga Europas historia. Det är också denna afdelning, som företrädesvis anlitas af historiska forskare och derifrån komma sannolikt också i allmänhet de handlingar att hemtas, hvilka från trycket utgifvas såsom historiska källskrifter.

Den *administrativa* afdelningen, hvilken icke kan strängt skiljas från den historiska, är till omfattningen den betydligaste, såsom lätt inhemtas vid granskning af ofvan intagna uppgift på arkivaliernas volymantal. Den är äfven hastigt tillväxande i följd af de stora leveranser, som dit årligen ingå. Handlingarna å denna afdelning äro för olika tider ordnade efter olika grunder, hvilket föranleder mycken möda och stora svårigheter vid handlingars framsökande. För äldre tider äro nämligen städers och andra menigheters besvär och ansökningar likasom embetsverkens skrivelser i allmänhet förvarade efter myndighet och skrivelsernas data. För senare tider och ända till år 1840 hafva åter handlingarna i förvaltningsärenden, som fordrat en eller flere myndigheters hörande, blifvit ordnade efter den myndighet, som sist varit i ärendet hörd. De olägenheter, som med detta senare förvaringssätt voro förenade — i synnerhet då flera embetsverk afgifvit gemensamt utlåtande i ärendet — jemte svårigheten att öfvervaka fullständigheten af leveranserna från statsdepartementen föranledde efter

Kansliets omreglering år 1840 handlingarnas ordnande efter departement och data för de Kongl. besluten. Härigenom afhjelpes visserligen de svåraste af ofvan nämnda olägenheter, men å andra sidan blifva numera de genom denna anordning uppkommande grupper så stora, att väsentliga hinder deraf möta för forskningen, särdeles då denna afser något visst slag af förvaltningsärenden, enär, för sådant ändamål, det ofta är nödigt att genomsöka ej blott en mängd registraturband utan äfven sådana anmälanden och andra handlingar, som i allmänhet icke föranledt särskilda åtgärder eller beslut.

Derest ifrågavarande handlingar framgent skola på samma sätt som för närvarande förvaras, lära nu antydda svårigheter icke kunna undanrödjas annorledes än genom fullständiga sakregister; men då upprättandet af sådana endast efter hand och med mycket arbete låter sig verkställa, har det synts Komitén ändamålsenligt, om ifrågavarande handlingar kunde, åtminstone för tiden efter 1840, ordnas efter innehållet och i grupper af mindre omfattning. Den nu varande anordningen af handlingarna, efter statsdepartement, kan så mycket mindre anses tillfredsställande som det icke sällan händer, att handläggningen af ett visst slags ärenden öfverflyttas från ett departement till ett annat, hvarigenom handlingar i mål af enahanda slag komma att förvaras för vissa år under ett och för andra år under ett annat departement, — en oregelbundenhet i anordningen, som naturligtvis måste försvåra handlingarnas framsökande. På dessa förhållanden har Komitén ansett sig böra fästa uppmärksamheten, utan att likväl vilja framställa några bestämda ändringsförslag.

De åligganden, som tillhöra Riksarkivets tjenstemän, äro dels sådana, som årligen måste till fullo ombesörjas och således icke i *någon* mån böra få eftersättas, dels sådana, som skola verkställas endast så långt sedermera återstående tid och krafter det medgifva. Till det förra slaget höra dels emottagandet och ordnandet af de under året inkommande nya handlingarna samt deras registrerande, dels ock betjenandet af allmänna verk, tjenstemän och enskilda personer, som vilja begagna arkivets samlingar; till det senare åter höra dels ordnandet och katalogiseringen af äldre handlingar och dels utgifvandet af sådana i tryck. Då detta senare arbete är af den stora omfattning att, derest det inom den närmaste tiden skulle utföras, derför skulle erfordras arbetskrafter mångdubbelt öfverstigande de nuvarande, kan det naturligtvis icke komma i fråga att beräkna verkets behof af tjenstemän efter omfattningen af detta arbete, för hvars utförande icke, så vidt Komitén eger sig bekant, någon plan ens blifvit uppgjord.

Såsom ofvan är omförmäldt, har riksarkivarien hos Eders Kongl. Maj:t anmält behovet af ännu en tjänsteman af nuvarande aktuariegraden, och med hänsyn till de vid arkivet förekommande förhållanden synes visserligen en sådan tjänsteman kunna för verket blifva af väsentlig nytta. Då emellertid frågan härom nyligen varit understäld Eders Kongl. Maj:ts pröfning men icke funnits påkalla någon åtgärd, och Komitén är af den mening, att den nuvarande personalen, på hvilken, om den erhåller förbättrad aflöning, man må kunna ställa högre fordringar än för närvarande, åtminstone tills vidare är tillräcklig att handhafva vården om Riksarkivets samlingar med hvad dertill hörer, i synnerhet om utväg beredes att vid verket fästa e. o. tjänstemän på ett sådant sätt, att verksamt biträde kan af dem påräknas, har Komitén, som finner någon minskning i nu varande personalen icke kunna ega rum, å andra sidan icke heller kunnat föreslå annan förstärkning i Riksarkivets arbetskrafter, än som blifver en följd deraf, att andre amanuenserna uppflyttas i den nuvarande andra eller blifvande första lönegraden, samt att anslaget till extra biträden höjes.

I afseende å vaktbetjeningen, för närvarande två vaktmästare, lär en annan ändring icke erfordras, än att den främste af desse, på sätt i andra verk eger rum, i stat upptages såsom förste vaktmästare.

I sitt betänkande den 9 Juni 1875 angående lönereglering m. m. för Kammarkollegium har Komitén föreslagit, att vården om kammararkivet måtte öfverflyttas till Riksarkivet. Då ifrågavarande förslag ännu är beroende på Eders Kongl. Maj:ts pröfning, har Komitén icke lagt detsamma till grund för sina beräkningar öfver Riksarkivets behof af personal, och detta så mycket mindre som det möjligen framdeles kan finnas ändamålsenligt att till Riksarkivet öfverflytta vården af äfven andra centrala embetsverks arkiv; och lär således i händelse denna öfverflyttning beslutas, frågan om förstärkning i Riksarkivets arbetskrafter i följd deraf böra blifva föremål för särskild pröfning.

Komitén hemställer alltså,

att den ordinarie tjänstemannapersonalen vid Riksarkivet må, förutom chefen, bestå af två arkivarier och fyra vice arkivarier;

att vaktbetjeningen bestämmes till en förste vaktmästare och en vaktmästare; samt

att, derest vården om kammararkivet eller något annat af de centrala verkens arkiv kommer att öfverflyttas till Riksarkivet, Eders Kongl. Maj:t behagade i

sammanhang dermed taga under ompröfning, i hvad mån förstärkning af Riksarkivets arbetskrafter kan af en sådan öfverflyttning föranledas.

Beträffande villkoren för åtnjutande af aflöning enligt ny stat och de allmänna grunderna för löneregleringen äfvensom lönebeloppen har Komitén endast att föreslå,

*Allmänna
grunder för
lönereglerin-
gen. Aflöning.*

att hvad Komitén här ofvan i dessa afseenden föreslagit för Riksbibliotekets embets- och tjänstemän må jemväl för Riksarkivets blifva gällande och att således aflöningen för Riksarkivets ordinarie embets- och tjänstemän samt betjening må bestämmas i enlighet med härhos under Litt. D bifogade statsförslag.

Till vikariatsersättning under de ordinarie embets- och tjänstemännens semester erfordras för Riksarkivet enahanda belopp som för Riksbiblioteket eller 1,025 kronor.

*Vikariat.
Extra bi-
träden.*

Här ofvan är redan antydt, att Komitén anser en förstärkning i Riksarkivets ordinarie personal tills vidare kunna undvaras under villkor, bland andra, att tillräckliga medel ställas till verkets disposition för att vid det samma fästa e. o. tjänstemän; och då antagas kan, att under vanliga förhållanden tre sådana tjänstemäns biträde blir behöfligt och deras arvoden i medeltal borde blifva desamma som för extra biträden vid Riksbiblioteket beräknats, eller 1,200 à 1,500 kronor hvardera, skulle härför årligen erfordras högst 4,500 kronor. Härförutom lära medel stundom blifva behöfliga för bekostande af mera tillfälligt arbetsbiträde, renskrifning m. m., och då detta behof kan anses tillgodosedt med omkring 475 kronor årligen, skulle hela summan af nu ifrågavarande anslag komma att uppgå till 6,000 kronor; och hemställer därför Komitén,

att till bekostande af vikariatsersättningar, arvoden åt extra biträden, renskrifning m. m. må i stat uppföras ett anslag af 6,000 kronor.

Det af Komiten uppgjorda förslag till stat för Riksarkivet slutar på en summa af.....

Stat.

Kr. 35,300: —

hwaremot nu gällande stat, enligt hvad Bil. Litt. E närmare upplyser, upptager ett belopp af

» 24,260: —

utvisande alltså det förra en tillökning af Kr. 11,040: —

Utom de i statsförslaget upptagna beloppen kommer någon förhöjning i aflöningen att utgå till vissa tjänstemän på grund af ålder i tjen-

sten; och torde härför erforderliga anslag, tillsammans med ålderstillägg för öfriga under Ecklesiastikdepartementet hörande verk, böra uppföras såsom förslagsanslag under Riksstatens åttonde hufvudtitel.

I underdånighet återställas följande till Komitén öfverlemnade handlingar:

Kongl. bibliotekariens framställning den 10 November 1873, om löneförhöjning för Kongl. bibliotekets embets- och tjänstemän;

Kongl. bibliotekariens skrifvelse den 30 September 1875, med förslag till ny organisation af Kongl. biblioteket; samt

Riksarkivariens skrifvelse den 28 November 1873, om löneförhöjning för Riksarkivets embets- och tjänstemän.

Komitén framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

ERIK LJUNGSTEDT.

O. R. HAMMAR.

C. G. STYFFE.

LISS OL. LARSSON.

Anton Granlund.

Stockholm den 30 Augusti 1876.

Litt. A.

Förslag till Stat

för *Riksbiblioteket*, att tillämpas från och med år 1878.

	Lön. Kronor.	Tjenstgöringspenningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
Riksbibliotekarien	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 Bibliotekarie	3,000	1,500	4,500	
1 Dito	3,000	1,500	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Vice bibliotekarie	1,800	1,200	3,000	
3 Dito	5,400	3,600	9,000	
Till vikariatsersättning samt arvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m.	—	—	6,000	
1 Förste vaktmästare	800	300	1,100	
1 Vaktmästare	500	300	800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
3 Dito	1,500	900	2,400	
Summa	—	—	37,700	

*Litt. B.***Stat för Kongl. Biblioteket**

enligt Kongl. Bibliotekariens förslag den 30 September 1875.

	Aflöning. Kronor.	
Öfverbibliotekarien	6,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Bibliotekarie	4,500	
2 D:o	9,000	
1 Förste amanuens	3,000	
2 D:o d:o	6,000	
1 Andre d:o	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor.
2 D:o d:o	4,000	
Till arvoden åt e. o. tjänstemän och vaktbetjente.....	5,000	
1 Vaktmästare	1,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
3 D:o	3,000	
1 D:o	800	
3 D:o	2,400	
Summa	46,700	

*Litt. C.***Aflöningsförmåner**

för Kongl. Bibliotekets embets- och tjenstemän år 1876.

	Löner och arvoden.	Dyrftids- tillägg.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Kongl. Bibliotekarien	5,000	1,000	6,000
Kongl. vice-bibliotekarien	3,500	700	4,200
1 Förste amanuens	1,800	360	2,160
1 D:o d:o	1,800	360	2,160
1 Andre d:o	1,500	300	1,800
Till arvoden för extra biträden.....	1,000	—	1,000
» gratifikationer åt e. o. tjenstemän och vakt- betjente	150	—	150
1 Vaktmästare	750	—	750
1 D:o	650	—	650
Summa	—	—	18,870

Litt. D.

Förslag till Stat

för *Riksarkivet*, att tillämpas från och med år 1878.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Riksarkivarien	4,400	2,000	6,400) Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 Arkivarie	3,000	1,500	4,500	
1 D:o	3,000	1,500	4,500) Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Vice arkivarie	1,800	1,200	3,000	
3 D:o	5,400	3,600	9,000	
Till vikariatsersättning samt arvoden och flitpenningar åt extra biträden m. m.	—	—	6,000	
1 Förste vaktmästare *)	800	300	1,100	
1 Vaktmästare *)	500	300	800) Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
Summa	—	—	35,300	

*) Om vaktmästare åtnjuter bostad inom Riksarkivets hus jemte fri vedbrand, böra, så vida dessa förmåner icke tillkomma honom såsom portvakt, desamma till ett värde af 150 kronor inberäknas under lönen, som alltså i sådant fall bör utgå för förste vaktmästaren med 650 kronor och för vaktmästaren med 350 kronor kontant.

*Litt. E.***Aflöningsförmåner**

för Riksarkivets embets- och tjenstemän år 1876.

	Löner och arvoden. Kronor.	Dyrtids- tillägg. Kronor.	Summa. Kronor.
Riksarkivarien	5,000	1,000	6,000
1 Aktuarie	3,500	700	4,200
1 D:o	3,500	700	4,200
1 Förste amanuens	1,800	360	2,160
1 D:o d:o	1,800	360	2,160
1 Andre d:o	1,000	200	1,200
1 D:o d:o	1,000	200	1,200
1 Vaktmästare	750	—	750
1 D:o	650	—	650
Till arvoden åt biträdande personer	1,590	—	1,590
» gratifikationer åt e. o. tjenstemän och vakt- betjente	150	—	150
Summa	—	—	24,260

Särskilda meningar

af

1:o) *C. G. Styffe.*

Ehuru i afseende på Kongl. Bibliotheket jag i hufvudsaken delar Kommittéens åsikter, anser jag mig böra annäla min reservation emot den förändrade benämning å denna inrättning och de nya titlar för dess nuvarande eller blifvande tjenstemän, hvilka Kommittéen föreslagit och använt.

Kongl. Bibliotheket är den benämning, som i andra länder vanligen brukas om inrättningar af denna beskaffenhet; så t. e. i Köpenhamn, Berlin, München, Dresden, Stuttgart, Haag och Brüssel; i de Romaniska länderna är den i senare tider utbytt mot benämningen: National-Bibliothek; men något s. k. Riks-Bibliothek finnes mig veterligen icke på något ställe. Att det egentliga stats-arkivet uti flera länder kallas riks-arkiv, är blott en skenbar grund för användning af benämningen Riks-Bibliothek på det förnämsta biblioteket i hufvudstaden; ty förvarandet af de urkunder, hvarpå både statens allmänna och medborgarnes enskilda rättigheter grunda sig, och hvilka urkunder i regeln blott finnas i ett exemplar, är naturligtvis i annan mening en riks-angelägenhet än vården om boksamlingar, hvilka staten egentligen blott såsom kulturanstalt inrättat.

Dessutom har det härvarande Kongliga Bibliotheket både för sin uppkomst och sin tillökning ända till senaste tider så mycket att tacka Sveriges konungar, såsom de många namnstämplarne å banden visa, att det här mindre än annorstädes finnes skäl till att förändra den benämning, hvarunder det förekommer i en af våra grundlagar, och hvilken i följd af ett Kongl. Maj:ts, helt nyligen fattadt, beslut blifvit satt såsom inskrift på den byggnad, som är bestämd för dess inrymmande.

Jag anser följaktligen också att titeln Kongl. Bibliothekarie kan bibehållas för verkets främsta man, och att de båda tjenstemän, som äro föreslagna att med honom dela ansvaret, böra kallas Vice-Bibliothekarier,

synes häfdadt af bruket, emedan de äro skyldiga att i händelse af förfall träda i hans ställe, och en tjänsteman med denna titel länge funnits vid hvardera Universitets-Bibliotheket, likasom en sådan redan finnes vid Kongl. Bibliotheket.

Att gifva Amanuenserna titeln af Vice-Bibliothekarier, anser jag sålunda olämpligt, men har ingen ting emot om ordet Amanuens utbytes mot Assistent, hvilket brukas i de båda grannrikerna, likasom i England. Endast den nuvarande bestämningen Förste och Andre för Amanuenserna bör naturligtvis upphöra med löneskilnaden.

I afseende på Riks-Arkivet anser jag mig ock böra anmäla min särskilda mening i ett par punkter, hvilka jag betraktar som viktiga, ehuru Kommittéen egnat mina framställningar all uppmärksamhet och i den egentliga tvistepunkten haft formella skäl att underkänna min åsigt.

Riks-Arkivarien har i ett underdånigt memorial till Kongl. Maj:t af d. 17 Oct. 1874, hvilket icke blifvit till Kommittéen öfverlemnadt, likasom i en särskild skrifvelse, föreslagit inrättandet af en tredje Aktuarie-tjänst, men utan att närmare bestämma, hvaruti dess åligganden skulle bestå. Mångfalden och omfattningen af de grupper, som tillhöra den historiska afdelningen, de vidsträckta studier ej blott i Sveriges, utan i hela det nyare Europas historia, som skulle erfordras för dess fullständiga ordnande och för besvarandet af dithörande frågor, mängden af de personer, som nästan dagligen anlita densamma, likasom vigten, ja till och med det pekuniära värdet af en mängd handlingar, som tillhöra denna afdelning, hafva längesedan hos mig stadgat den öfvertygelsen, att vården derom borde delas mellan två eller flera tjänstemän, och om en tredje Aktuarie tillsattes, synes mig, att de utländska och diplomatiska handlingarne förträdesvis borde blifva hans arbetsfält. Jämför man tjänstgöringen och befordringarne inom Riks-Arkivet med andra lefnadsbanor, visar sig också, att en ny plats inom den mellersta lönegraden väl vore behöflig, hvilket äfven bestyrkes deraf, att de, som genomgått civil och juridisk embets-examen, sällan söka inträde i Riks-Arkivet.

Ehuru redan i K. Carl XI:s tid ett större antal ordinarie tjänstemän, dels i det egentliga Riks-Arkivet, dels i Antiquitets-Arkivet, voro upptagna af sådana göromål, som nu åligga Riks-Arkivet, samt en jämförelse med

flera andra stater, skulle tala för en förökning i personalen, har jag dock icke vågat ifrågasätta någon sådan, utan blott en omflyttning i lönegrad, och den tillökning i slutsumman å den föreslagna staten, som derigenom skulle uppkomma, inskränker sig till 1,500 Kronor.

Kommittéen har icke till behandling upptagit frågan om competence till befordran, och jag anser mig därför böra begagna detta tillfälle för att fästa uppmärksamheten å behovet af ytterligare föreskrifter i detta hänseende. De insigter, som fordras af en arkiv-tjensteman, äro så speciella, att man i Frankrike längesedan funnit nödigt att inrätta en särskild anstalt (*l'école des chartes*) för dem, som egna sig åt denna verksamhet, och i Preussen fordras det för inträde som tjensteman, vare sig vid riks-arkivet eller vid något af de 15 provins-arkiver, som staten underhåller, att hafva genomgått praktiska öfningar inför någon professor i historien, samt att hafva författat och offentligen försvarat en historisk afhandling. De examina, som hos oss för närvarande erfordras för inträde såsom E. O. Amanuens i Riks-Arkivet, motsvara icke de i Frankrike och Preussen använda; ty den s. k. *Philosophiæ Candidat-examen* kan genomgåas utan något grundligare studium af historia och statsvetenskap och den juridiska examen med mycket inskränkt kännedom af den allmänna historien. Men som dugliga arkiv-tjenstemän lämpligast torde utbildas och pröfvas under arbeten och studier i Riks-Arkivet, synes det mig icke vara skäl att fordra högre universitets-examina, utan blott att före befordran till ordinarie tjenst hafva författat en på källorna grundad afhandling, vare sig i den allmänna ny-Europeiska historien eller ännu hållre i Sveriges politiska, administrativa eller rätts-historia.

Med anledning af ett ställe i Kommittéens betänkande, som vidrör frågan om Riks-Arkivets nuvarande lokal, och hvaraf den slutsats kunde dragas, att denna åtminstone för den närmaste framtiden är tillräcklig, anser jag mig så mycket hållre böra anföra några anmärkningar, som det synes ostridigt, att arbetslokalens beskaffenhet inverkar på arbetet, och lokalen för handlingars förvarande kan vara sådan, att det på deras ordnande nedlagda arbete inom en tämligen kort tid kan blifva fruktlöst bortkastadt, så framt icke nödiga försigtighetsmått vidtagas. Med förbigående af de smärre rum som enskildt begagnas af Riks-Arkivarien och den ena Aktuarien, består arbetslokalen egentligen blott af två rum, det ena med plats för omkring 15 personer, det andra bekvämt inrymmande blott 7 till 8. Men om, såsom i årsberättelsen för 1875 anföres, de främmande personer som dagligen infinna sig för att arbeta i Arkivet ständigt

ökar sig, och antalet har en dag stigit till 15, oberäknadt fyra till fem fruntimmer som skrifva rent, befinnes, att då der också skall vara plats för fem ordinarie tjenstemän och åtminstone för ett par extra ordinarie, rummet är alldeles upptaget, och det kan således lätt inträffa, att en eller annan af brist på lämplig plats måste aflägsna sig. Dessutom fordrar arbetet med handlingars ordnande godt utrymme och flera lediga hyllor eller bord; men i ett allmänt mottagningsrum böra fristående hyllor icke ens få uppställas, emedan de hindra tillsynen med de ofta alldeles obekanta personer, som begagna handlingar, hvilka de måhända kunde hafva lust att borttaga eller förstöra. En utväg finnes likväl att till arbetslokal använda äfven ett tredje rum, som står eller kan ställas i förbindelse med de båda förenämnda, men hvilket för närvarande upptages af de från Riddarhuset aflemnade riksdagshandlingarne från den s. k. Frihetstiden, hvilka följaktligen borde undanflyttas. Plats skulle derigenom beredas för flera arbetande personer och för ordnandet af de för några år sedan från Kammar-Collegium aflemnade handlingar, hvilka, emedan de till stor del lära vara af enskild beskaffenhet och dessutom mycket skadade af fukt, i första rummet torde förtjena att underkastas en sådan gallring, som Kommittéen ifrågasatt.

Det rum, der de nu stå, är dessutom, likasom flera delar af Arkivhusets bottenvåning, fuktigt, och synes det icke vara rådligt att i dylika lokaler uppställa några hyllor intill väggarne, utan flytta dem, om icke en hel fot, såsom i Frankrike brukas, åtminstone några tum, ifrån muren, för att förekomma handlingarnes skadande.

Genom dessa afdrag för rum, som måste annorlunda disponeras eller icke utan fara för handlingarnes skadande kan användas, blir utrymmet ytterligare förknappadt, och jag vågar därför föreslå, att en stor del handlingar, t. c. alla under de senare ständsriksdagarne förda protokoller och afgifna utskottsbetänkanden, hvilka såsom redan tryckta sällan komma att efterfrågas, likasom andra handlingar, hvilka äro att betrakta såsom dupletter, måtte undanflyttas till Slottshvalfvet, hvarest ännu finnes något, ehuru ej betydligt rum upptaget, och hvilket erbjuder en för eldfara mera trygg samt äfven i öfrigt lika god lokal som bottenvåningen i det egentliga Riksarkiv-huset.

Jag får slutligen, likasom i afseende på Kongl. Bibliotheket, anteckna, att jag icke deltagit i beslutet att föreslå nya titlar vare sig för Aktuarier eller Amanuenser vid Riks-Arkivet.

2:o) *Liss Ol. Larsson.*

I fråga om tjänstemännens och betjentes antal, om de förres benämning och dess löneförmåner, lyser jag en annan mening än den som genom komiténs förslag blifvit framställd angående Riksbiblioteket, och får jag därför angifva de hufvudsakligaste skäl, på grund af hvilka jag icke i allo kunnat dela de åsikter som i betänkandet finnas uttalade.

Att Biblioteket för närvarande icke befinnes väl ordnad, kan ej förnekas af någon, som om detsamma tagit kännedom, men deraf följer ingalunda att man får söka orsaken till detta missförhållande uteslutande eller ens hufvudsakligast i den omständigheten, att tjänstemännens antal är och har varit för ringa samt för svagt aflönade. Flera orsaker hafva härtill medverkat, och bland dem har komitén påpekat de väsentligaste, såsom att tjänstemännens tid varit upptagen af andra göromål än biblioteket, att nuvarande Bibliotekslokal är i högsta måtto olämplig, att under de senaste åren större boksamlingar dels från Kongl. slott, dels från enskilda, dit inkommit, o. s. v. Men då med den nya regleringen bland annat afses, att tjänstemännens tid, hädanefter mera än hittills, skall odelad egnas åt biblioteket, emot det att deras löneförmåner förbättras — och då biblioteket nu kommer att inrymmas i en ny, och som man af denna anledning måste tro, i alla afseenden ändamålsenlig och med nutidens bekvämligheter försedd lokal, och då slutligen de boksamlingar, af verkligt värde för biblioteket, som hädanefter kan komma att på ett eller annat sätt tillfalla detsamma, måste blifva allt färre och färre, så torde också dermed de skäl, som blifvit anförda för inrättande af flere nya tjänster, till väsentlig del hafva bortfallit. Bland annat, som jemväl blifvit anfördt till stöd för ökandet af tjänstemännens antal, är äfven, att biblioteket skall komma att betydligt mera anlitas sedan detsamma inflyttats uti en bekväm och ändamålsenlig lokal, att anslaget till bokinköp möjligen ökas, ock att en väsentlig tillökning i låntagarnes antal dessutom är att med säkerhet emotse då hufvudstaden får sin påtänkta högskola. Desse omständigheter äro dock, enligt mitt förmenande, icke af den beskaffenhet att de böra ingå bland de bestämmande, då det är fråga om att för de behof, som faktiskt förefinnas föreslå ordinarie tjänstemän, utan torde dessa förhållanden först då böra tagas i betraktande när de i verkligheten inträffa, och för den händelse tjänstemännens antal då befinnes otillräckligt, då fylla det verkliga behovet.

Kongl. Bibliotekarien har för sin del ansett att minst tio ordinarie tjänstemän och åtta vaktmästare vore erforderliga för vården om biblioteket, sedan det inflyttats i den nya lokalen; komitén har jemväl för sin del ansett 10 tjänstemän erforderlige, men föreslagit att tre af dem skulle ställas på extra stat; antalet vaktmästare har komitén trott sig kunna nedsätta till 5. Komitén har således i fråga om det tjänstemannaantal, hvilket den anser nödigt för biblioteket, varit i hufvudsak enig med Kongl. Bibliotekarien, men skiljer sig derjemte, utom i förut antydt fall, från den senares förslag deruti, att då denne ansett det de 10 tjänstemännen skulle, utom de normala göromålen, jemväl medhinna det efterliggande katalogiseringsarbetet, så har komitén ansett sig böra förorda ett särskildt anslag för samma arbete, för så vidt detta skall påskyndas — något som Kongl. Bibliotekarien, ur bibliotekets synpunkt, jemväl måtte hafva förutsatt. Häraf följer, att om de af Kongl. Bibliotekarien föreslagna 10 tjänstemän, jemte den normala tjänstgöringen, jemväl skulle medhinna det arbete, som efterligger för gångna tider, detta antal blifver större än behöfvat, sedan detta arbete blifver verkställt. Det nu påpekade förhållandet har dock icke i och för sig utgjort tillräcklig grund för mig att föreslå ett mindre antal tjänstemän än det af komitén förordade. För att få en objektiv grund att stödja mig vid, i och för bestämmande af de arbetskrafter som för detta bibliotek äro erforderlige, har jag nödgats taga hänsyn till andra bibliotek.

Om jag således jemför biblioteket i Upsala, hvars storlek, i det närmaste, är lika med Riksbibliotekets, och för hvilket Kongl. Maj:t till sistl. riksdag framställde förslag i afseende å såväl personalens antal som dess aflöning, hvilket förslag af riksdagen utan någon invändning godkändes, så finner jag att tjänstemännens antal derstädes bestämdes till fem, och deras sammanlagda löneförmåner till 16,000 kronor, hvartill kommer de för biblioteket anställde två vaktmästare med en sammanlagd aflöning af 1,300 kronor. Om ock denna jemförelse i och för sig borde vara tillräcklig att visa det så väl tjänstemännens, som betjentes antal, lika som kostnaden för Riksbibliotekets vård, så, som komitén föreslagit, är större än hvad för ett annat nästan lika stort bibliotek befunnits nödigt, så vill jag dock anställa några få jemförelser äfven med de utländska bibliotek hvilka blifvit af komitén omnämnda, för så vidt uppgifter om ^{desamma} varit för mig tillgängliga. För att göra jemförelsen mera åskådlig har jag framställt den på följande sätt:

Biblioteket	Antal band.	Antal boklån pr år.	Antal personer besökt lärum pr år.	För besökande framtagna antal band pr år.	På stat upptagne tjänstemän.	Beijungens antal.	Sammanlagd kostnad. Kronor.	
i Stockholm	200,000	arbeten 2,600	obekant	10,000	²⁾ 7	5	37,700	Kostnaden kan med ålderstillägg ökas till 44,800 kr.
i Upsala	175,000	3,100	d:o	obekant	5	2	17,300	
i Köpenhamn	¹⁾ 470,000	band 7,800	7,500	21,100	³⁾ 3	2	21,184	Kostnaden kan med ålderstillägg ökas till 24,784 kr.
i Dresden ...	500,000	7,000	3,000	obekant	⁴⁾ 5	2	25,056	
i Stuttgart...	300,000	12,000	4,000	d:o	⁵⁾ 5	obekant		
i München...	800,000	20,000	8 à 10,000	d:o	⁵⁾ 13	d:o		

¹⁾ Enligt Danska statskalendern 500,000 band.

²⁾ Härförutom minst 3 extra tjänstemän.

³⁾ Har dessutom 6, på stat icke uppförde tjänstemän, eller extra medhjelpare, hvilka antagas af ministern för kyrko- och undervisningsväsendet.

⁴⁾ Dessutom 3 e. o. tjänstemän som äro antagna på 3 mån. uppsägning, jemte en oexaminerad kanslist.

⁵⁾ Mig obekant om alla dessa äro ordinarie tjänstemän.

Häraf framgår att Riksbiblioteket långt understiger de utländska biblioteken i fråga om såväl bokantal, som bokutlåning, men öfverträffar alla, utom det i München, i fråga om såväl tjänstemännens som betjentes antal och sammanlagda beloppet af dess aflöning.

Nuvarande kostnader för Kongl. biblioteket, som, enligt ordinarie stat, äro 16,150 kronor, hvartill kommer såsom dyrtidstillägg på extra stat 2,720 kr., eller tillkopa 18,870 kr., skulle enligt komitens förslag ökas till icke mindre än 37,700 kr. och kan genom ålderstillägg än ytterligare ökas till 44,700 kr. och dertill kommer det anslag, som möjligen kan finnas behöfligt för påskyndande af katalogiseringsarbetet. Således kommer vården af Riksbiblioteket att kosta mer än dubbelt så mycket som Upsala bibliotek och nära dubbelt emot Köpenhamns stora Kongl. bibliotek samt öfver 50 % mer än biblioteket i Dresden. Visserligen säger komitén »att arbetskrafterna sannolikt icke öfverallt i de utländska biblioteken äro afpassade efter behofvet» och att ett bibliotek äfven om det räknar flerdubbelt antal band, under vissa förhållanden, kan vara lättare skött, och således kräfva mindre arbetskrafter än ett mindre bibliotek. Men

utan att våga motsäga komitén i förra fallet, då det ju kan vara möjligt att arbetskrafterna äro nog rikligt tilltagna på det ena stället, under det att de äro nog knappa på andra, sammanstämma dock fleras vittnesbörd derom att stora Kongl. biblioteket i Köpenhamn är i alla afseenden utmärkt väl vårdadt, likasom det är ett faktum att der finnas fullständiga kataloger öfver hela biblioteket både efter de olika vetenskaperna, systematiskt ordnade, som ock efter författarnes namn, hvadan arbetskrafterna der torde få anses tillräckliga, och någon framställning om dess ökande har derfor icke heller varit gjord.

I senare fallet kan jag i viss mån dela komiténs uttalade åsigt, ty medgifvas måste att under vissa förhållanden kan ett större bibliotek vara lättare att sköta än ett mindre, t. ex. då det förra har en för ändamålet fullt passande och väl inredd lokal, samlingarne väl ordnade, och utlåningen ringa, under det att det senare har en olämplig lokal, samlingarna ofullständigt ordnade och svåråtkomliga, samt besökes af ett stort antal läslystna. Riksbiblioteket torde väl icke kunna räknas till det senare slaget, i annat fall än att boksamlingarna, jemförda med andra bibliotek, äro ringa och ofullständigt ordnade, men att tillsätta ordinarie tjänstemän för ett så extra arbete som upprättande af kataloger öfver de samlingar hvilka redan finnas, vore nästan detsamma, som att förutsätta, det samma brist allt framgent skall blifva till finnandes.

Att Riksbiblioteket långt mindre anlitas af lånsökande, än de bibliotek med hvilka jag anstält jemförelse, har jag redan visat, likasom jag förut antydt det Riksbiblioteket i fråga om lokal kommer i en bättre ställning än något annat bibliotek eftersom dess lokal är den nyaste, och säkert är att den kommer att öfverträffa Köpenhamns mer än 200-åriga bibliotekslokal.

Med alla dessa fakta för ögonen, och då jag icke utan att förnärma dem det vederbör kan förutsätta mindre arbetsförmåga hos Riksbibliotekets, än hos andra biblioteks tjänstemän och betjente, har jag icke kunnat biträda komiténs åsigt om behöfligheten af 10 tjänstemän, deraf 3 e. o., och 5 vaktmästare för Riksbiblioteket, utan anser för min del att 6 ordinarie tjänstemän och 3 vaktmästare, böra vara för ändamålet fullt tillräcklige, och detta så mycket hellre som ett icke obetydligt arbetsbiträde bör kunna erhållas genom användande af det anslag komitén föreslår måtte ställas till bibliotekets förfogande för sådant ändamål. Och vid jemförelse med andra bibliotek blifver vården om Riksbiblioteket, äfven om personalens antal och löneförmåner nedsättas på sätt jag föreslår, i alla fall högst betydligt dyrare än andra.

Att uttala en egen mening om arbetets fördelning emellan de 6 tjänstemännen, torde vara mycket vanskligt, då jag helt naturligt, icke eger de kunskaper, som för ett sådant bedömande äro af nöden. Det vill dock synas mig som om vården af handskriftsamlingen kunde endera fördelas emellan dem, som hafva vården om den svenska, och dem som vårda den utländska bokafdelningen, så att till den förra afdelningen förlades den svenska, och till den senare den utländska handskriftsamlingen, så vida icke hela handskriftsamlingen lämpligare kunde läggas till den utländska bokafdelningen, hvilken synes mig kräfvä mindre arbete än den svenska. Till den åsigt att för handskriftsamlingens vårdande under normala förhållanden icke bör beräknas en ordinarie tjänsteman, föranledes jag jemväl af det förhållande, att så väl Kongl. bibliotekarien som komitén till väsentlig del motiverat behovet af en tjänsteman för ifrågavarande afdelning dermed, att hans tid hufvudsakligast komme att upptagas af samlingens katalogisering. Denna samling kan nämligen icke erhålla någon afsevärd tillökning, och mesta arbetet skulle således afse katalogiseringen af den samling som redan finnes, och i öfverensstämmelse med de åsikter jag förut uttalat om olämpligheten af att tillsätta ordinarie tjänstemän för extra arbeten, kan jag icke finna att en ordinarie tjänsteman uteslutande för det arbete, hvarom här är fråga, kan vara behöflig. I öfrigt ansluter jag mig hufvudsakligen till de åsikter komitén uttalat, angående arbetets fördelning.

Angående frågan om tjänstemännens benämning, behöfver jag icke vara vidlyftig, så mycket hellre som jag anser frågan derom vara af mycket underordnad vikt; men då Kongl. Maj:t till innevarande års riksdag, i sammanhang med frågan om universiteten, aflät nådig proposition angående löneroglering m. m. för biblioteken i Upsala och Lund, hvilken proposition utan någon invändning af riksdagen bifölls, så och då namnet amanuenser der bibehölls, och jag icke kan förutsätta att de båda statsmakterna några månader derefter skulle vilja gifva andra benämningar åt tjänstemän, de der hafva alldeles enahanda tjenstebefattningar, har jag jemväl härvid nödgats reservera mig emot komiténs förslag, och föreslår att samma benämningar måtte gifvas åt Riksbibliotekets tjänstemän, som dem hvilka redan äro gifna åt enahanda tjänstemän och hvilka benämningar redan vunnit häfd vid så väl Kongl. biblioteket som de andra biblioteken. Då emellertid Chefens namn betingas af bibliotekets, hvilket jag lika med komitén vill kalla, hvad det är, Riksbiblioteket, så är jag med komitén jemväl ense derom att Chefen bör benämnas riksbibliotekarie.

De öfriga skulle i enlighet med de åsigter jag här ofvan uttalat, benämnas vice bibliotekarier och amanuenser. När jag föreslår det två tjänstemän måtte benämnas vice bibliotekarier, så sker det dels därför att jag betraktar detta hufvudsakligen såsom en lönefråga, dels ock därför att man derigenom vinner likhet i afseende å löneförmåner tjänstemännen emellan vid Riksbiblioteket och Riksarkivet.

Hvad amanuensernas löneförmåner beträffar, så har jag ansett mig böra gå en medelväg emellan hvad som beslutats i afseende å bibliotekstjänstemännens i Upsala och Lund, der olika lönebelopp finnas bestämda för en hvar af dem, och hvad komitén föreslagit för de amanuenserna motsvarande vice bibliotekarier. Jag föreslår nämligen att de tre amanuenserna måtte uppföras i samma lönegrad, dervid löneförmånerne visserligen varda något lägre än hvad komitén föreslagit för vice bibliotekarier, men betydligt högre än hvad motsvarande tjänstemän i de andra biblioteken fått sig tillagdt.

I öfverensstämmelse härmed och på det att vice bibliotekariernas löneförmåner icke måtte blifva bättre än sin vederlikes vid Upsala bibliotek, i högre grad än öfriga tjänstemäns, så föreslår jag det löneförmånerna måtte bestämmas i enlighet med bilagda förslag till stat för år 1878.

Den afvikelse jag härvid gjort i afseende å lönebeloppen, emot hvad komitén föreslagit för tjänstemännen i de embetsverk der komitén hittills afgifvit förslag, motiveras deraf att jag betraktat biblioteket mera såsom en vetenskaplig institution än ett embetsverk i vanlig mening, hvarför jag också i fråga om lönebeloppen mera tagit hänsyn till de förra, för hvilka lönerna, under sista riksdag blefvo fastställda, än till de senare, hvarjemte jag tagit i betraktande de löneförmåner som äro bestämda för elementarskolans lärare, enär för desse fordras samma examina som den hvilken erfordras för att vinna anställning vid biblioteket. Att den åsigt jag här ofvan uttalat hyllas af såväl Kongl. Maj:t som af Riksdagen, framgår tydligt deraf att vid den nyss skedda regleringen af lönerna för tjänstemännen vid biblioteken i Upsala och Lund, icke samma grunder följdes, som de hvilka voro bestämmande vid den samtidigt skedda regleringen af löneförmånerna för Hof-Rätternas och Stats-Kontorets tjänstemän.

Oaktadt komitén föreslagit vaktbetjeningens antal till endast fem, under det Kongl. bibliotekarien sökt visa behovet af icke mindre än åtta, så, med kännedom derom att vaktmästare-göromålen vid biblioteket i Upsala väl bestridas af två, ett antal, som äfven lär vara tillräckligt vid de ojemförligt mycket större och mera anlitade biblioteken i Köpenhamn

och Dresden, och då Kongl. biblioteket i sin nuvarande mycket obeqväma och olämpliga lokal, äfven kunnat låta sig nöja med samma antal eller två, så kan jag för min del icke finna annat än att, om antalet ordinarie vaktmästare ökas till tre, detta skall fullt motsvara behovet, då biblioteket kommer i besittning af sin nya lokal. Då jag hvad lönebeloppen för Riksbibliotekets tjenstemän vidkommer, föreslår det desse måtte bestämnas något högre än hvad för motsvarande tjenstemän i Upsala och Lund är vordet bestämdt, så har jag dervid icke tagit hänsyn till den ofta föregifna omständigheten att lefnadskostnaderna äro högre i Stockholm än i landsortsstäderna, ty hvarken Kongl. Maj:t eller Riksdagen, och icke heller komitén i sina förslag, har i fråga om lönebeloppen fäst något afseende dervid, hvilket synes så väl af den skedda löneregleringen för rikets tre Hof-Rätter, som för universiteten och Karolinska institutet samt de tekniska läroverken. Hvarföre jag ansett mig böra föreslå dessa löner något högre, är dels derföre att tjenstegörarna vid Riksbiblioteket i enlighet med komiténs förslag, blifva trägnare, dels ock derföre att vid löneregleringen för biblioteken i Upsala och Lund något förbud mot att förena flere tjenester icke meddelades.

I fråga om Riksarkivet har jag endast så till vida varit af annan mening än komitén, att jag icke kunnat biträda dess förslag om namnförändring för de fyra tjenstemän, som hitintills benämnts ananuser, enär jag till stöd för en sådan åtgärd lika litet här som i fråga om Riksbiblioteket kunnat finna någon giltig anledning, hvadan jag anser det desse böra bibehållas vid den gamla benämningen; hvarjemte jag, beträffande lönegrader och lönebeloppen vill bestämma dem i likhet med hvad jag för Riksbiblioteket föreslagit, på sätt bilagde stat utvisar.

(Tillhör Liss Ol. Larssons Särskilda mening.)

Förslag till Stat

för Riksbiblioteket, att tillämpas från och med år 1878.

	Lön. Kronor.	Tjenstgöringspenningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
Riksbibliotekarien	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 vice Bibliotekarie	3,000	1,500	4,500	
1 dito	3,000	1,500	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor.
1 Amanuens	1,500	1,000	2,500	
2 dito	3,000	2,000	5,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter ytterligare 5 år med 500 kronor.
Till vikariatsersättningar och extra biträden	—	—	6,000	
1 förste Vaktmästare	800	300	1,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Vaktmästare	500	300	800	
1 dito	500	300	800	
Summa Kronor	—	—	31,600	

(Tillhör Liss Ol. Larssons Särskilda mening.)

Förslag till Stat

för Riksarkivet, att tillämpas från och med år 1878.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Riksarkivarien	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 Arkivarie	3,000	1,500	4,500	
1 dito	3,000	1,500	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor.
1 Amanuens	1,500	1,000	2,500	
3 dito	4,500	3,000	7,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter ytterligare 5 år med 500 kronor.
Till vikariatersättningar och extra biträden m. m.	—	—	6,000	
1 förste Vaktmästare	*) 800	300	1,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Vaktmästare	*) 500	300	800	
Summa Kronor	—	—	33,300	

*) Om vaktmästare åtnjuter bostad inom Riksarkivets hus jemte fri vedbrand, böra, så vida dessa förmåner icke tillkomma honom såsom portvakt, desamma till ett värde af 150 kronor inberäknas under lönen, som alltså i sådant fall bör utgå för förste vaktmästaren med 650 kr. och för vaktmästaren med 350 kr. kontant.